

POLITIHØGSKOLEN

Teknologiske forfall og fremskritt i politiet

-en studie av erfarne teknologers opplevelser av hvordan informasjonsteknologi i politiet utvikles

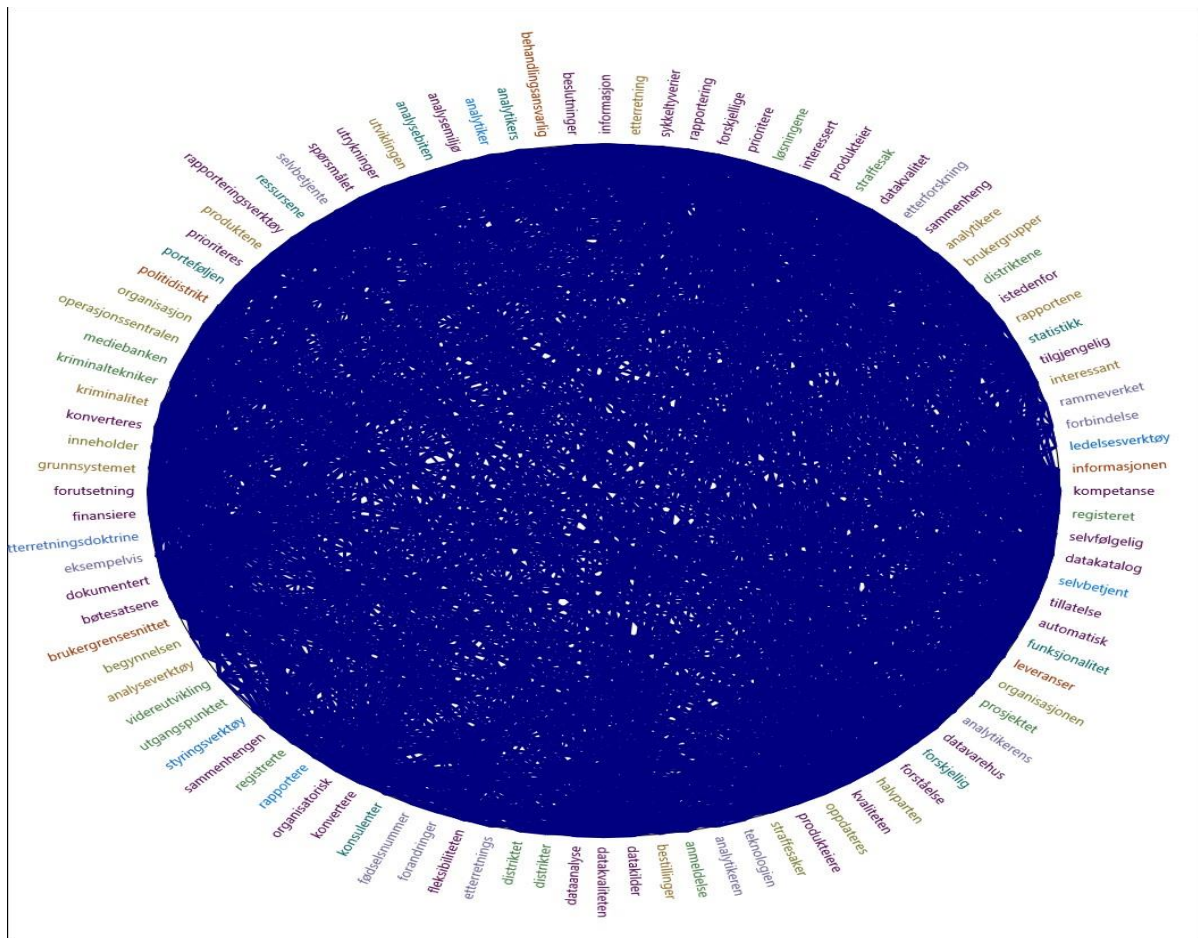

Diagram produsert ved bruk av NVivo.

Elin Hasselknippe
Master i Politivitenenskap
Kull 2019

Sammendrag

Denne masteroppgaven i politivitenskap undersøker hvordan erfarende teknologer i politiet ser på utviklingen av informasjonsteknologien i politiet. Den bygger på fire intervjuer av teknologer som har jobbet lenge med teknologi i politiet. Det er til sammen syv forskjellige informasjonsteknologier som ble beskrevet og analysert. Rekkefølge for hvordan de ble presentert i denne oppgaven er basert på når de ble opprettet og hva de inneholder.

Problemstillingen er:

Hvordan opplever erfarne teknologer at informasjonsteknologien i politiet utvikles?

Dette er sett i lys av Gottschalks IT-modenhetsnivåer i politiet (Gottschalk, 2007) og Leavitts diamant med samspillet mellom kategoriene *teknologi, struktur, menneske, og oppgave*. I tillegg kommer kategorien *omgivelser* fra den utvidede modellen til Leavitt (1965).

Hovedfunnene i oppgaven viser at Merverdiprogrammet, som skulle være den største utviklingen av IT-situasjonen i politiet og som ble startet i 2012 og avviklet i 2015 har gjort at politiet har måttet utviklet videre i de datasystemene og IT-løsningene de har, uten at de tar en vurdering på om det er fornuftig eller hensiktsmessig i et strategisk eller langsiktig perspektiv. Politiet utvikler informasjonsteknologi der det er teknologisk mulig, og billigst på kort sikt, er opplevelsene til informantene.

Undersøkelsen viser videre at det er utviklet mye inn i det politiet har av informasjonsteknologi, og det er tydelig at det er mye som i utgangspunktet ikke skulle være der det er i dag, slik informantene beskriver. Konsekvensene er at mange av de systemene og IT-løsningene som finnes, er gamle og overfylt med mye mer enn det de er dimensjonert for, som er til frustrasjon for flere av informantene. PAL Strasak er utvidet med alt som er mulig og en av grunnene er at brukergrensesnittet er oppdatert og brukervennlig. BL, det elektroniske straffesakssystemet, kan ikke lenger takle store endringer i lovverket. Det er også blitt en uheldig sammenblanding av politiets virksomhetsområder i systemene; for å drive etterforskning åpner man et etterretningssystem.

Det kan derfor se ut som at det er *omgivelsene*, i form av politikere, som er de største påvirkere av politiets IT-utvikling i Norge.

Abstract: The development of IT in the Norwegian police

This master's thesis in Police science examines how experienced technologists in the police view the development of information technology in the Norwegian police. It is based on four interviews of technologists who have worked for a long time with technology in the police. There are a total of seven different information technologies that were described and analysed. The order of how they were presented in this thesis are based on when they were created and what they contain. The research question is: **How do experienced technologists feel that information technology in the police is being developed?**

This is seen in the light of Gottschalk's IT maturity levels in the police (Gottschalk, 2007) and Leavitt's diamond with the interaction between the categories *technology*, *structure*, *people* and *task*. In addition, the category *surroundings*, is included from the extended model of Leavitt (1965).

The main findings in this thesis show that “Merverdiprogrammet” (MVP), which was supposed to be the biggest development of the IT situation in the Norwegian police, and which was started in 2012 and discontinued in 2015, has meant that the police have had to develop further the computer systems and IT solutions they already have, without them taking an assessment of whether it is reasonable or appropriate, strategically or long term. The Norwegian police develop IT where it is technologically possible and cheapest, are the experiences of the informants.

This research also shows that a lot has been developed into what the police have in terms of information technology, and there is a lot that was initially not supposed to be where it is today, as the informants describe. The consequences are that many of the systems and IT solutions that exist are old and filled with much more than what they are designed for, which is a source of frustration for several of the informants. PAL Strasak has been expanded with everything possible and one of the reasons is that the user interface is updated and user-friendly. BL, the electronic criminal case system, can no longer cope with major changes in the legislation. There has also been an unfortunate tangle of the police's operational areas in the systems as well; to work on an investigation, an intelligence system is opened.

It may therefore appear that it is the *surroundings*, in the form of politicians, who are the biggest influencers of the police's IT development in Norway.

Forord

Denne masteroppgaven i politivitenskap er slutten på et fireårig deltidsstudium ved Politihøgskolen som startet i 2019.

I andre emne ble alle studentene sendt hjem fra Politihøgskolen da Norge stengte ned i mars 2020 på grunn av Covid-19. Det ble et annerledes studieløp enn forespeilet, men det var også en flott opplevelse med et godt studentmiljø som tilpasset seg. I 2019-kullet har det vært noen fantastiske støttespillere gjennom hele løpet og en spesiell takk går til dere.

Jeg har også endret arbeidssted i løpet av studietiden, fra politidistrikt til særorgan. Støtten fra mine kolleger og ledere i PU har vært i særklasse.

Jeg har vært så heldig å ha hatt både en hovedveileder, Johanne Ytrri Dahl og en biveileder, Torbjørn Skarðhamar, takk til dere begge for god rettleiding på de rette stedene.

Takk til biblioteket ved PHS for god hjelp til å finne (eldgamle) bøker og (bortgjemte) artikler med en serviceinnstilling som alltid er på topp.

Jeg har også opplevd god støtte fra bassengkanten, kolleger som har vist umiddelbar interesse rundt tema og tidligere kolleger som har bidratt med kunnskap jeg trengte for å finne vei, takk til alle som har bidratt.

Det har vært utfordrende å studere samtidig som man jobber. Familie og venner har stått på vent mer enn vanlig, jeg takker for tålmodigheten og den gode støtten i de mer seige periodene.

Det er gøy å kunne levere denne mastergraden i det jeg rundet 50 år. Dette setter punktum for en lange akademisk utdanning (tror jeg).

ELIN HASSELKNIPPE

OSLO, 09.01.2024

Innholdsfortegnelse

1.	INNLEDNING	8
1.1	Faglig begrunnelse med personlig og faglig interesse.....	9
1.2	Problemstilling.....	10
1.3	Oppgavens struktur.....	11
2.	TEORI OG TIDLIGERE FORSKNING.....	12
2.1	Teoretisk rammeverk.....	12
2.2	Leavitts modell	13
2.2.1	Kritikk og utvidelse av Leavitts diamant	14
2.2.2	Oppgave – hva er det politiet gjør.....	15
2.2.3	Struktur- hvordan er politiet organisert.....	16
2.2.4	Menneske – hvem jobber i politiet.....	18
2.2.5	Teknologi – innhold og begrensninger.....	20
2.3	IT-modenhet i politiet.....	21
2.4	Tidligere forskning	22
3.	METODE	27
3.1	Tematisk analyse	29
3.1.1	Bruk av NVivo	30
3.2	Kvaliteten på undersøkelsen.....	31
3.2.1	Reliabilitet	31
3.2.2	Validitet.....	31
3.2.3	Generalisering	32
3.3	Etikk i forskningsprosessen.....	33
3.3.1	Forforståelse og det å ha en bevisst rolle når en forsker i egen organisasjon	34
4.	ANALYSE	36
4.1	Innledning.....	36
4.2	PO – Politioperativt system – OL 94.....	37
4.2.1	PO og utvikling	39
4.2.2	PO - samhandling og datakvalitet	40
4.2.3	PO – et grunnlag for kunnskap om politiets aktivitet.....	43

4.3	BL – Politiets elektroniske saksbehandlingsverktøy	44
4.3.1	BL og utvikling	44
4.3.2	BL – samhandling og datakvalitet.....	45
4.3.3	BL som kunnskapsdatabase	47
4.3.4	STRASAK er ikke Strasak i dag	47
4.4	Det nye BL/STRASAK som ble stoppet: Merverdiprogrammet (2012–2015).....	49
4.4.1	Merverdiprogrammet blir stoppet	51
4.4.2	Ny straffelov - og tilbake til start med BL	52
4.4.3	Hva skjer med den nye straffeprosessloven?	53
4.5	PAL – Rammeverket som gjør det mulig å bruke politiets data	55
4.5.1	Brukergrensesnitt og brukervennlighet	56
4.5.2	PAL og utvikling.....	57
4.6	PSV – Politiets Styringsverktøy	60
4.6.1	Brukergrensesnitt og brukervennlighet	61
4.6.2	PSV og utvikling	62
4.7	Indicia – en følge av Nokas-ranet i 2004.....	63
4.7.1	Indicia og utvikling	64
4.7.2	Indicia - samhandling og datakvalitet	66
4.8	Blink – en ny saksbehandlerløsning for våpensøknader	67
4.9	Fra hendelse til avgjort sak - Fremskritt.....	69
4.10	Oppsummering av hovedfunn.....	71
4.10.1	Datakvalitet - Søppel inn, søppel ut	72
5.	AVSLUTNING	74
5.1	Diskusjon.....	76
5.2	Videre forskning.....	79
5.3	Frampek	80
6.	LITTERATURLISTE	81
	Vedlegg.....	87

Figuroversikt:

Figur 1. Leavitts modell.	13
Figur 2. Leavitts utvidede modell med omgivelser.	14
Figur 3. Organisasjonskart over Politi- og lensmannsetaten.	16
Figur 4. Politiet er inndelt i 12 politidistrikter i 2023.	17
Figur 5. Diagram over ansatte fordelt på politiutdannende, jurister/påtale og sivile.	19
Figur 6. Systemlandskap.	23
Figur 7. Tidslinje over noen av datasystemene og IT-løsningene i politiet.	37
Figur 8. Illustrert vekstmodell av IT-modenhetsnivåer i politiet.	50
Figur 9. Visualisering av siloer og øde øyer.	71

1. INNLEDNING

Det finnes mange registre, datasystemer og IT-løsninger i politiet i dag. Når de omtales, blir disse begrepene brukt om hverandre. Flere av forskjellene ligger i det teknologiske, men det er ikke veldig synlig for andre enn teknologene. Det mangler ikke på meninger, både internt og eksternt i politiet samt i media, om det som omtales som datasystemene i politiet og dette dreier seg ofte om hvordan brukerne av datasystemene opplever datasystemene (Inderhaug, 2019). Det er feil og mangler som har hovedsete i beskrivelsene og det har vært kritikk som har vart over lang tid. Det kan virke som at utviklingen av informasjonsteknologi i politiet går saktere enn i andre virksomheter i Norge.

To av de viktigste datasystemene i politiet ble tatt i bruk i 1994, Politioperativt system (PO) og Basis Løsning (BL). Det er vanskelig å se inn i fremtiden, men når det gjelder teknologi så skjer det mye og det har en generell innvirkning på hvordan samfunnet utvikler seg. Det er allikevel ikke slik at det gjelder alle på alle områder. Politiet bruker fortsatt systemene fra 1994. Det er en kjensgjerning at eldre systemer, som er bygget på gammel teknologi er lite tilpasningsdyktige og det er tungvint å få til de endringene som er nødvendig i et moderne samfunn.

Denne oppgaven handler om hvordan informasjonsteknologien har utviklet seg i politiet. Når man snakker om teknologi i dag er det ofte digitalisering som er fokus. Digitalisering er å legge til rette for generering av digital informasjon og håndtere og utnytte informasjon ved hjelp av informasjonsteknologi (Dvergsdal, 2021). Denne oppgaven ser også på en eldre definisjon av digitalisering, som overgang fra papir til data, og hvordan utviklingen av informasjonsteknologien politiet har hatt frem til i dag. Det er begrenset til de registre, datasystemer og IT-løsninger som mine informanter beskriver i intervjuene, med støtte fra lovverk, offentlige rapporter, forskning og media.

1.1 Faglig begrunnelse med personlig og faglig interesse

Jeg har jobbet med analyse siden 2008 i Oslo politidistrikt og funksjonsbeskrivelsen har variert fra strategisk analytiker til taktisk og operativ analytiker ut ifra forskjellige oppgaver jeg har hatt. Mitt første arbeidssted med en analysefunksjon var på et Ordensavsnitt ved en politistasjon i Oslo. Det var relativt innovativt å ha en analysefunksjon som var knyttet til et Ordensavsnitt i 2008. En av grunnene til dette var at ordenssjefen hadde blitt inspirert av en TV-serie og han ønsket seg kart som viste hvor i politikretsen det skjedde kriminalitet, som kunne presenteres på parolene. Teamet ble satt sammen av en med sivil bakgrunn og en med politibakgrunn og dette var også en innovativ kombinasjon på denne tiden (2008).

Jeg startet derfor tidlig med å konvertere data og informasjon til visuelle måter for å presentere det på en forståelig måte i politiet. Det har utviklet seg til en grunnleggende interesse i å jobbe med de dataene og de verktøyene man har tilgjengelig, og gjøre det beste ut av det, uansett hvilken stilling eller funksjon jeg har hatt.

I tillegg har jeg i en lengre periode hatt en funksjon som IKT-ansvarlig og det ga meg en innsikt i hva som fantes av systemer i politiet. Ved implementeringen av Politimesterens styringsverktøy (PSV) i 2009 og noen år fremover, var jeg med i prosessen som representant for politistasjonen i Oslo.

Dette har til sammen gjort at jeg ønsker å se nærmere på den delen som er mindre synlig for de som bruker informasjonsteknologien i politiet og se nærmere på den utviklingen av informasjonsteknologien og kanskje finne ut av noen av grunnene til at politiet er i den IT-situasjonen de er i.

Formålet til de politiregistrene som politiet har i dag har blitt lovfestet i Politiregisterloven og Politiregisterforeskriften (Politiregisterforskriften, 2013; Politiregisterloven, 2010). Det vil si at de opprinnelige formålene til informasjonsteknologien som ble implementert før lovverket trådte i kraft, hadde et praktisk opphav eller formål når de ble opprettet fysisk. Dette er interessant, fordi svaret på dette, kan gi en beskrivelse på hvordan den aldrende informasjonsteknologien i politiet ble til og hvorfor.

1.2 Problemstilling

Min problemstilling ble til slutt:

Hvordan opplever erfarne teknologer at informasjonsteknologien i politiet utvikles?

Det var i tråd med informasjonsskrivet som jeg sendte ut for å få informanter der det står at jeg ønsker også å intervju personer som jobber med teknologi i politiet om hvordan de opplever å utvikle systemene politiet har i dag, og kommunikasjonen rundt hvordan utvikling og endringer i systemene skjer og at det var det jeg ønsket å studere.

Det vil i hovedsak dreie seg rundt de datasystemene som kan brukes som grunnlag til forskjellig type kunnskap, da det var en del av den første problemstillingen og ble en del av innfallsvinkelen i begynnelsen av studien, og et underliggende tema vil være å se nærmere på om utviklingen av IT i politiet har en påvirkning på data som brukes videre som kunnskapsgrunnlag i politiet.

Det er erfarne teknologer som har blitt intervjuet og det er deres opplevelse og forståelse som presenteres i denne oppgaven. Informasjonsteknologien som omtales er i form av registre, datasystemer, og IT-løsninger og forhold rundt det de forteller, som blir belyst. Deres opplevelse av hvordan dette har påvirket utviklingen videre er også en stor del av det denne oppgaven handler om. Det mangler ikke på forskjellige typer teknologi i politiet, men i denne undersøkelsen blir det naturlig å begrense omfanget til den informasjonsteknologien som informantene selv tar opp og beskriver sine opplevelser rundt.

1.3 Oppgavens struktur

Kapittel 1 beskriver bakgrunn for valg av tema. Den faglige begrunnelsen med personlig og faglig interesse beskrives for å se grunnlaget for problemstillingen.

Kapittel 2 beskriver teorier som blir brukt i denne oppgaven, og ser på tidligere forskning. Det er teorien rundt Leavitts diamant og hvordan ting påvirker hverandre sett i lys av denne oppgavens oppbygning. Gottschalk IT-modenhet presenteres i nivåer, da det er et gjentakende funn at politiet ikke er modne nok til å jobbe videre med IT, og her presenteres en vekstmodell som settes i sammenheng med den utviklingen informantene beskriver.

Kapittel 3 er metodekapittelet hvor tematisk analyse blir beskrevet som arbeidsmetode for oppgaven og hvordan bruken av NVivo var til hjelp for å holde orden på kodingen. *Grounded theory* er et grunnlag for hvordan man koder, uten å være teoribasert. Kvaliteten på undersøkelsen går igjennom de viktige momentene for å gjennomføre en vitenskapelig undersøkelse.

Kapittel 4 Det er syv forskjellige informasjonsteknologier som ble beskrevet og analysert. Rekkefølge for hvordan de ble presentert i denne oppgaven ble til ettersom det falt i en naturlig rekkefølge basert på når de ble opprettet og hva de inneholdt. En kort oppsummering av hovedfunn og sammenstilling av det informantene har forklart.

Kapittel 5 Avslutning med diskusjon og forslag til videre forskning, samt tanker om hva som kan skje i fremtiden.

2. TEORI OG TIDLIGERE FORSKNING

I dette kapittelet presenteres det teoretiske rammeverket og tidligere forskning som vil danne utgangspunkt for hvordan analysen blir integrert med den teorien som er valgt.

2.1 Teoretisk rammeverk

Fremgangsmåten i denne masteroppgaven går fra empiri til teori, det vil si at her er det et induktivt design som er lagt til grunn. Et mål i samfunnsvitenskapelig forskning er å integrere teori og empiri (Johannessen et al., 2016, s. 47).

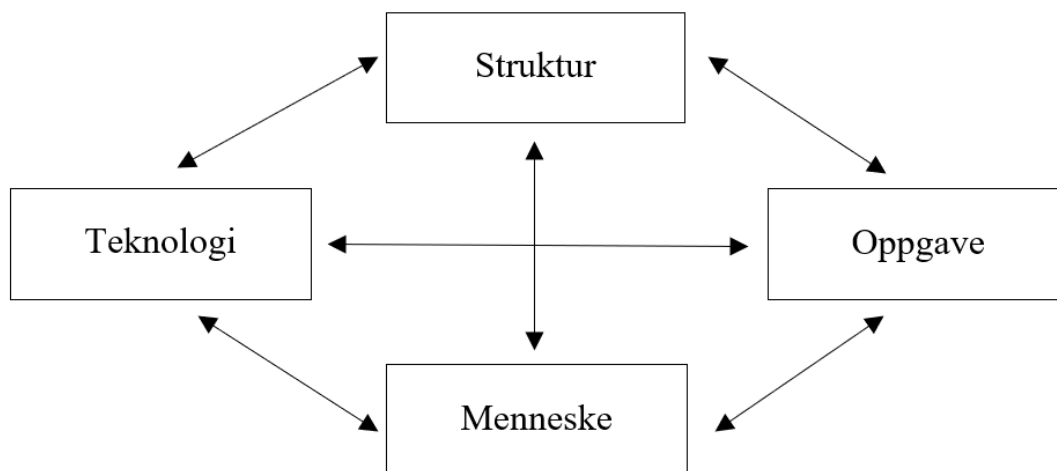
Denne masteroppgaven forsker på hvordan informasjonsteknologien i politiet utvikles fra et teknologisk synspunkt. Måten informasjonsteknologi utvikles påvirker en organisasjon på flere måter. Politiet er en stor organisasjon med mange ansatte og en endring i teknologien vil kunne endre flere elementer i organisasjonen. IT-modenhet er en betegnelse som ofte benyttes når det gjelder utvikling av teknologi. Det finnes flere teorier rundt denne betegnelsen det er hovedsak i forbindelse med bedrifter som har en verdiskapning og må forholde seg til et markedsbasert samfunn. I denne oppgaven har jeg valgt å bruke Gottschalk (2007), da han relaterer begrepet til politiet, som har en annen type verdiskapning.

Leavitts diamant er en modell utviklet av Harold J. Leavitt i 1965 for å forstå endringer i organisasjoner. Modellen foreslår at en organisasjon består av fire hovedelementer: Oppgaver, Struktur, Teknologi, og Mennesker. Disse fire elementene er gjensidig avhengige, og enhver endring i ett element vil påvirke de andre. Leavitts diamant er en nyttig modell for å forstå hvordan endringer i en del av organisasjonen kan påvirke de andre delene. For eksempel, kan innføring av ny teknologi kreve endringer i organisasjonsstrukturen, opplæring av ansatte, og tilpasning av oppgaver. Ved å bruke denne modellen kan ledere bedre planlegge og implementere endringer i organisasjonen. Politiet må forholde seg til at disse kategoriene endrer seg, men i hvilken grad de påvirker hverandre i lys av hva informantene forteller vil kunne gi en forståelse av hva som gjør at politiet er i den IT-situasjonen de er i dag.

2.2 Leavitts modell

Leavitt beskriver et rammeverk rundt innføring av IKT-systemer og klassifiserer kategorier som henger sammen og skal illustrere at en endring i en av de fire kategoriene; Struktur, Oppgave, Teknologi og Menneske vil medføre endringsbehov i de andre (Leavitt, 1965). Dette blir illustrert som en modell, også kalt Leavitts diamant, med de fire kategoriene.

Figur 1. Leavitts modell.

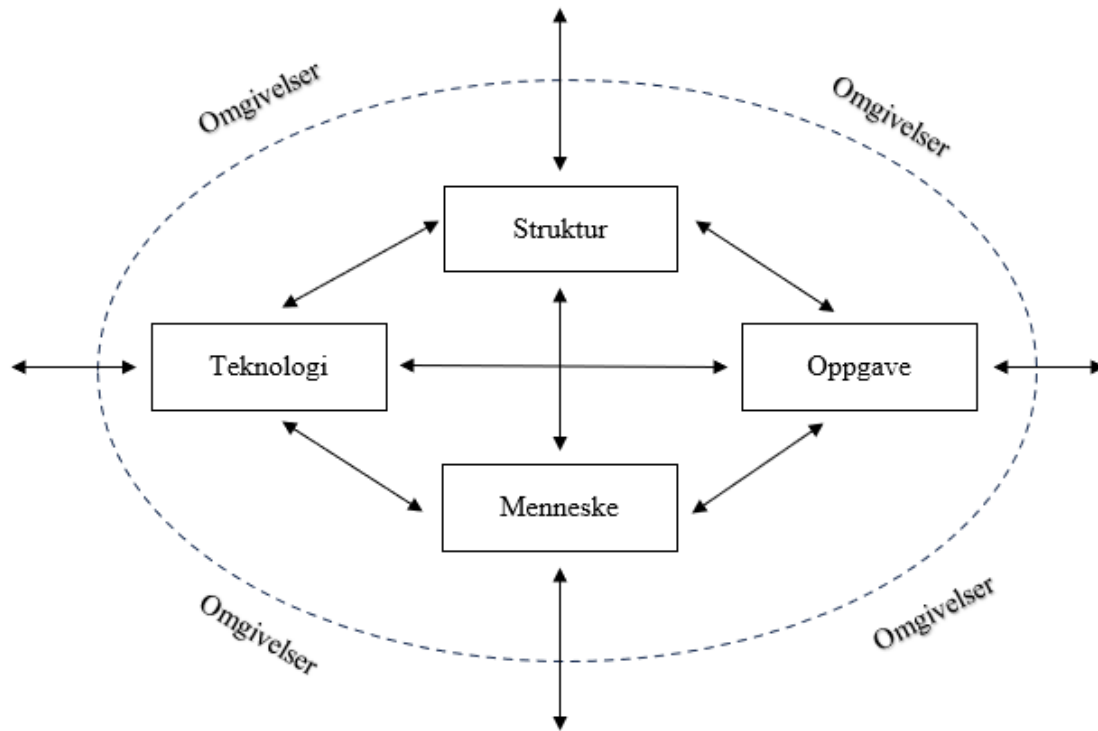
Note. Struktur, Oppgave, Teknologi og Menneske i diamantlignende tilsnitt (Leavitt, 1965).

Dette er en av de sentrale teoriene hvor man finner et hovedbudskap om at teknologiens påvirkningen i organisasjonen påvirker de andre kategoriene og visa versa (Leavitt, 1965). Modellen er generelt akseptert som et betydningsfullt rammeverk når det gjelder studier på IKT-systemer (Iversen, 2012). Nedenfor beskriver jeg betydningen av de forskjellige kategoriene og knytter de opp til hvilke elementer de har i denne oppgaven.

2.2.1 Kritikk og utvidelse av Leavitts diamant

Det ble tidlig kritisert at den opprinnelige modellen, i diamantform, var en litt for enkel modell og senere utvidet Leavitt den til å ha med *omgivelser*.

Figur 2. Leavitts utvidede modell med omgivelser.

Note. Leavitts utvidede modell (Leavitt, 1965)

Omgivelsene omfavner hele diamantmodellen og vil kunne påvirke alle kategoriene. Det som kanskje er mest fremtredende nå det gjelder politiet er den påvirkningen politikk har på Struktur. Politiet har vært igjennom flere store reformer til å være en offentlig instans.

Det er flere som senere har tillagt modellen andre kategorier, og det kan ha sin funksjon på større og dypere analyser av organisasjoner, men i denne masteroppgaven er det etter min vurdering tilstrekkelig å stanse ved Leavitts egen utvidelse, slik at fokuset ikke blir for uskarpt og utvannet når hovedfokuset er på informasjonsteknologi som allerede ligger i den originale versjonen.

2.2.2 Oppgave – hva er det politiet gjør

Hovedoppgaven til politiet er beskrevet i politilovens §1 og betegnes som samfunnsoppdraget:

«Politiet skal forebygge, håndheve og utøve hjelpende virksomhet for å være et ledd samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettsikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig» (Politi-loven, 1995)

En av de mest kjente beskrivelsene rundt politiarbeid er at det er noe som skjer som ikke burde skje, og som noen bør gjøre noe med nå (Bittner, 2005/1974). Dette er politisosiologen Egon Bittner sin beskrivelse som har blitt en forståelse om at dette er politiets oppgave i samfunnet, som igjen vil skape trygghet og allmenn velferd i samfunnet. Dette er en beskrivelse av den politioverative delen og det er den som er mest synlig i samfunnet.

I Leavitts beskrivelse så handler *oppgave* om å utnytte og å lage verdiskapende prosesser (Leavitt, 1965, s. 1144). Når det gjelder politivirksomhet kan en verdikjede for eksempel være passutstedelse. Verdiverksted er i denne sammenheng definert som problemløsningsvirksomhet og vil kunne være politietterforskning. Etterretning er et eksempel på verdinettverk som har fokus på formidlervirksomhet. Dette er tre verdikonfigurasjoner som beskriver hvordan de viktigste virksomhetsprosessene virker for å skape verdi for virksomheten selv og deres interessenter (Gottschalk, 2007, s. 125). Ut ifra samfunnsoppdragets beskrivelse er det å *befeste borgernes rettsikkerhet* den mest håndfaste, da dette vil kunne knytte seg til etterforskning. Etterforskning vil si straffesaksbehandling og i Norge det er Riksadvokaten som har det overordnede ansvaret for all straffesaksbehandling (Elden, 2022).

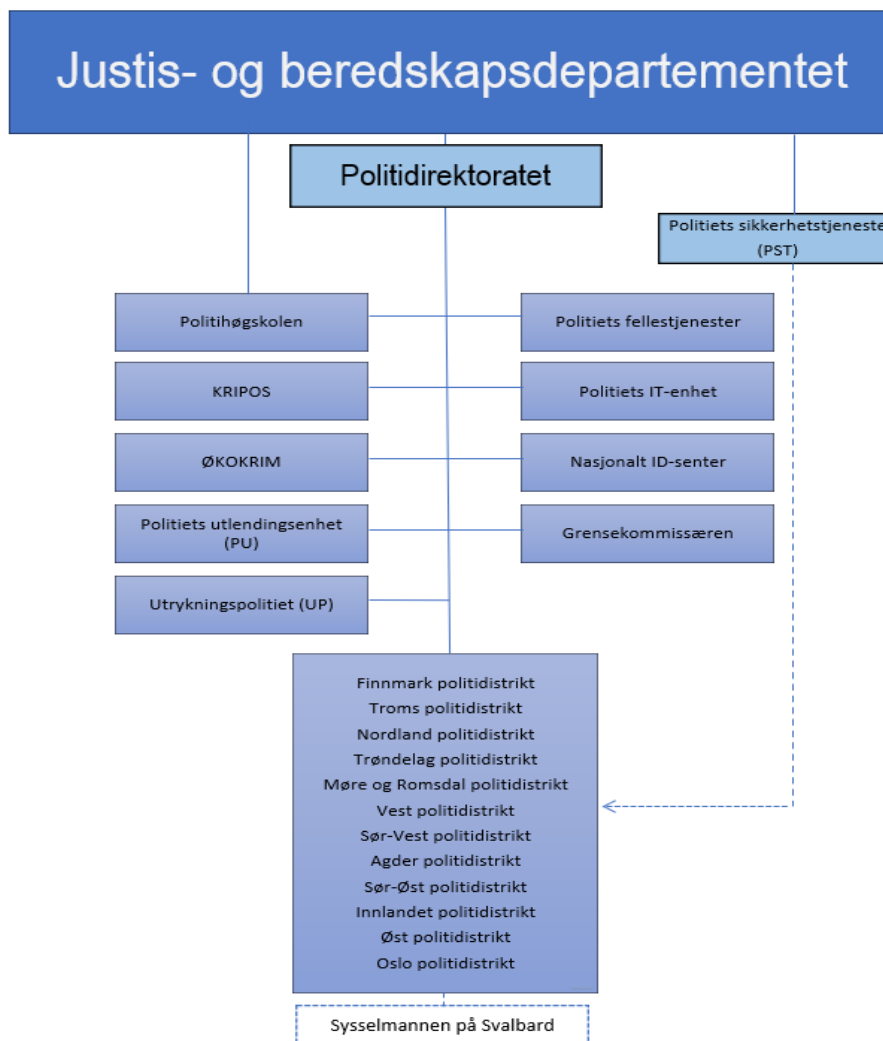
Relasjonen mellom politiarbeid og bruk av IKT er ikke en ensidig påvirkning og vil integreres i en yrkeskultur der også relasjoner mellom individ og datamaskin må sees som en kontinuerlig prosess av gjensidig samhandling og formidling (Gundhus, 2009, s. 29). Denne domestiseringsprosessen vil kunne illustrere et synspunkt som bryter med den teknologideterministiske oppfattelsen av relasjonen mellom strukturer, kulturer, individ og teknologi (Silverstone, 2005) i Gundhus (2009).

2.2.3 Struktur- hvordan er politiet organisert

Struktur fra Leavitts modell refererer til hvordan organisasjonen er organisert. Det inkluderer hierarki, avdelingsstruktur, og kommunikasjonslinjer. I tillegg inkluderer Leavitt at organisasjonens struktur vil reflektere ansvar og myndighet hvor også medarbeiderne har riktig kompetanse og er endringsvillige (Leavitt, 1965, s. 1144).

Politiet i Norge er organisert under Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Den offisielle betegnelsen er Politi- og lensmannsetaten og består av Politidirektoratet, 12 politidistrikt og politiets særorganer og underliggende enheter (Regjeringen.no, 2023).

Figur 3. Organisasjonskart over Politi- og lensmannsetaten.

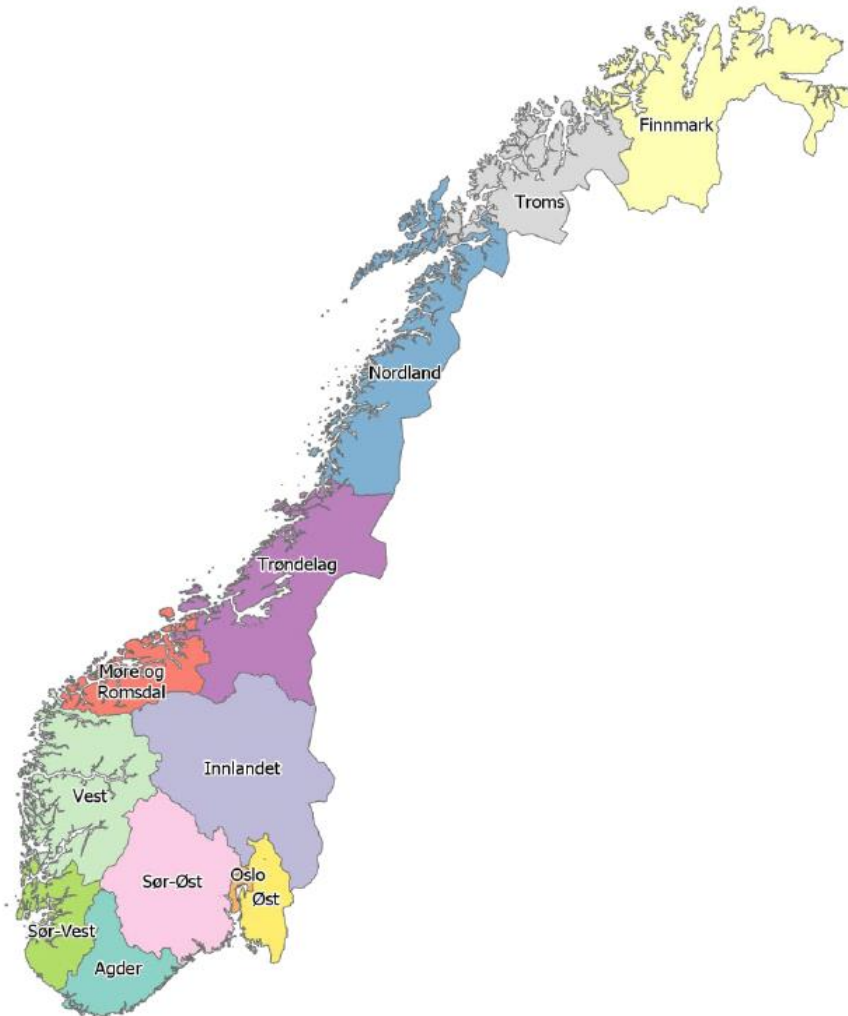

Note. Organisasjonskart over politiet i Norge (Politidirektoratet, 2023).

Politiet har vært igjennom flere store omorganiseringer og reformer. Den siste politireformen reduserte antall politidistrikter med politimesterembeter fra 27 til 12, fra 1. januar 2016. Et av flere mål i denne politireformen var å skape et politi som arbeider mer effektivt ved å ta i bruk bedre metoder og ny teknologi. Den har blitt kalt nærpolitireformen (NOU 2013: 9, 2013).

Figur 4. Politiet er inndelt i 12 politidistrikter i 2023.

Note. Geografisk distriktsinndeling (Politidirektoratet, 2023b)

Politiet har i tillegg totalt 108 tjenesteenheter og 225 tjenestesteder. Politidistriktene ledes av en politimester som også er leder av påtalemyndigheten i eget distrikt (Politidirektoratet, 2023).

Politireform 2000, som var et resultat av Stortingsmelding nr. 22 (200-2001), var en samlet vurdering av politiets virksomhet mellom struktur, organisasjon, rolle, ledelse, styring og oppgaver (Regjeringen.no, 2001). Den var et tilsvarende til blant annet politirolleutvalget som tok for seg politirollen, men som ikke vektla sammenhengene som er nevnt ovenfor (NOU 1981: 35).

Det er disse to reformene som har hatt størst påvirkning på den overordnede strukturen i politiet de siste 25 årene. Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har evaluert politiets arbeid med nærpolitireformen og i deres statusrapport for 2019, gjengitt på Regjeringen.no, står det:

«Vår vurdering er at departementet og politiet ikke bør sette i verk nye reformtiltak. Nå bør organisasjonen få lov til å utvikle seg mer organisk gjennom gradvise endringer og forbedringsarbeid.» (Regjeringen.no, 2020)

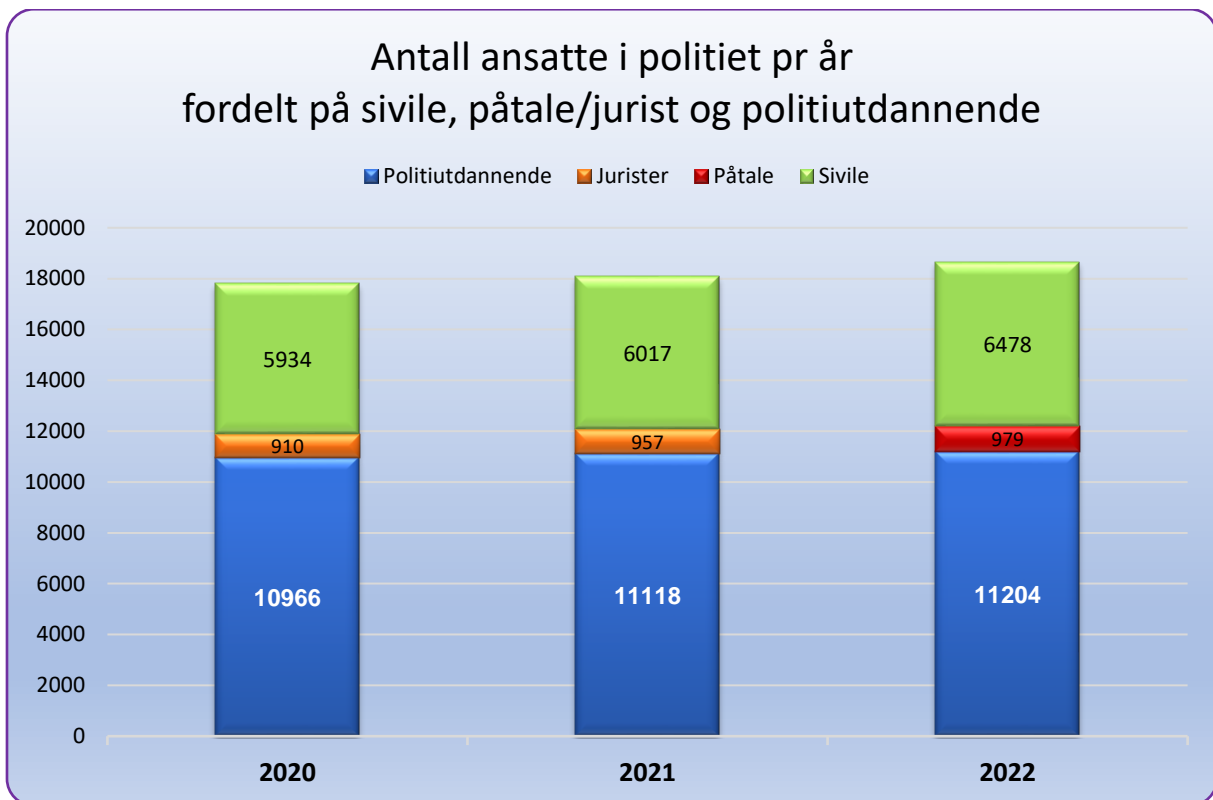
Det er lite som tyder på at dette blir tatt til etterretning, da det i en pressemelding fra regjeringen datert 23.08.2023 melder at *Regjeringen åpner ti nye polititjenestesteder i 2024 (Regjeringen.no, 2023)*. Dette viser hvordan politiets struktur stadig er i endring, til tross for evalueringer som påpeker at dette ikke er anbefalt. Leavitt påpeker at en endring i strukturen vil medføre endringsbehov i de andre variablene (Leavitt, 1965). Strukturendring er kanskje den mest omfattende og mest resurskrevende variabelen i modellen. Det at politiet er utsatt for stadige strukturendringer gjør det også vanskelig å få synliggjort hvilke andre endringer som er nødvendige i de andre kategoriene, da spesielt når det gjelder menneskene og teknologien (Leavitt, 1965).

2.2.4 Menneske – hvem jobber i politiet

Som nevnt ovenfor tenker Leavitt at organisasjonens struktur vil reflektere ansvar og myndighet hvor også medarbeiderne har riktig kompetanse og er endringsvillige. Når det gjelder enkeltmenneske ser han på ferdigheter, holdninger, motivasjon, og atferd (Leavitt, 1965, s. 1144).

Politi og lensmannsetaten hadde 18.611 totalt antall lønnede årsverk per 31.12.2022. Det var 11.204 politiutdannende, 6.428 sivile og 979 påtale, ifølge Politiets årsrapport for 2022.

Figur 5. Diagram over ansatte fordelt på politiutdannende, jurister/påtale og sivile.

Note. Antall ansatte i politiet pr 31.12 per år (Tall fra: Politidirektoratet, 2023b, s. 10)

Kategorien Jurister har endret betegnelse til Påtale fra 1.1.2022. Påtalekategorien inneholder fra og med denne datoen de ansatte som er en del av påtalemyndigheten i politiet. Øvrige jurister blir fra 2022 kategorisert under sivile. Tallene er eksklusive politiårsverk ved politiets sikkerhetstjeneste (PST, sentrale enhet) (Politidirektoratet, 2023b). Denne grupperingen av ansatte er tradisjonell i politiet, og vil bli brukt videre i oppgaven. Politiansatte er et begrep som favner alle gruppene.

Når det gjelder formell bakgrunn så har alle politiutdannede en 3-årig bachelor-grad fra Politi- og rettsvitenskapshøgskolen og påtale er ansatte med en master i juss eller rettsvitenskap (evt. Cand.jur). De kan også ha annen utdanning i tillegg. Sivile er en sekkekategori med veldig mange varierende bakgrunner. Felles for alle politiansatte er at de jobber i politiets IT-struktur.

2.2.5 Teknologi – innhold og begrensninger

Politiet har en egen IT-organisasjon, Politiets IT-enhet (PIT). Dette er en av de fire underliggende enhetene som er underlagt Politidirektoratet. Her jobber det over 700 medarbeider som har som oppgave å utvikle, designe, drifte og sikre smarte løsninger som gjør det mulig for politiet å løse samfunnsoppdraget (Politiet.no, 2023). Grunnen til at dette beskrives under teknologi og ikke struktur gjenspeiler noe av det fokuset som er fremtredende når det gjelder politiets virksomhet og utvikling. Som nevnt skal PIT gjøre politiet i stand til å løse samfunnsoppdraget. Det er også samfunnsoppdraget, i form av Politilovens § 1, annet ledd, som er sitert i introduksjon til virksomheten i Politiets årsrapport (Politidirektoratet, 2023b, s. 7). Dette viser at all virksomhet i politiet har et stort fokus på å ivareta samfunnsoppdraget.

Leavitt beskrev i sin tid teknologi som direkte problemløsende oppfinnelser som for eksempel PCer, biler, telefon og applikasjoner, som også omfatter maskinvare og programvare (Leavitt, 1965). I den senere tid er det naturlig å tenke seg at også elementer som integrasjon mellom ulike systemer og mellom forskjellige teknologier hører inn under denne variabelen (Iversen, 2012). I denne oppgaven blir det naturlig å legge vekt på informasjonsteknologi, det vil si de registre, datasystemene og løsninger som informantene beskriver, ut ifra deres opplevelser rundt utviklingen av informasjonsteknologien i politiet, for å se dette i sammenheng med de andre kategoriene i Leavitts modell (Leavitt, 1965).

2.3 IT-modenhet i politiet

En metode for å måle hvor langt en virksomhet er kommet på IT-området er å definere stadier i bruken av IT i virksomheten. Disse stadiene kan kalles modenhetsnivåer. Gottschalk presenterer en vekstmodell med ti modenhetsnivåer. Med vekstmodell menes at organisasjonen over tid går fra nivå til nivå, og det er ufornuftig at den hopper over eller går tilbake på tidligere nivå. Det skal da være en akkumulering over tid som går i en bestemt retning (Gottschalk, 2007, s. 92). De ti nivåene gjengis i sin helhet da modellen er rettet mot modenhet i politiet og den illustrerer en oversiktlig måte å presentere modenhet på som vil bli brukt videre i oppgaven (Gottschalk, 2007, s. 92). De følgende nivåene er:

Nivå 1 Start. Organisasjonen tar i bruk informasjonsteknologi ved å anskaffe seg maskiner og programvare.

Nivå 2 Spredning. Organisasjonen sprer IT-bruken til flere funksjoner og nivåer i virksomheten.

Nivå 3 Kontroll. Økonomisjefen blir bekymret for kostnadene forbundet med IT og innfører kontrollrutiner.

Nivå 4 Integrasjon. Brukerne merker mangel på samspill mellom applikasjoner og databaser, det snakkes om øde øyer, derfor bygges det broer mellom dem.

Nivå 5 Arkitektur. Både applikasjoner og databaser må henge sammen i en struktur i form av en arkitektur.

Nivå 6 Infrastruktur. Det er noe grunnleggende som må kunne fungere uavhengig av applikasjoner som kommer og går.

Nivå 7 Gevinst. Ledelsen har lenge hørt om konkurransefortrinn og andre gevinster fra bruk av moderne informasjonsteknologi, derfor settes det i gang prosjekter for gevinstrealisering.

Nivå 8 Forankring. IT-systemene benyttes til å støtte både primæraktivitetene og sekundæraktivitetene i bedriftens viktige verdikonfigurasjon, som kan være et verdiverksted, verdikjede eller verdinettverk.

Nivå 9 Samspill. Interorganisatoriske løsninger fører til horisontalt og vertikalt samspill mellom bedrifter.

Nivå 10 Initiativ. Det dukker opp stadig nye muligheter for oppkjøp, fusjoner, desentralisering og annen omorganisering av virksomheten hvor IT allerede er tilrettelagt for fremtiden.

Gottschalk utfordrer leseren av boken til å vurdere IT-modenheten i forskjellige deler av politiet basert på innholdet i resten av boken (Gottschalk, 2007, s. 92-93). Jeg ønsker å bruke vekstmodellen for å plassere utviklingen slik informantene beskriver sine opplevelser og for å illustrere dette på en måte som er enkel og lett å forholde seg når det gjelder fremskritt og tilbakefall når det gjelder utvikling av informasjonsteknologi i politiet.

2.4 Tidligere forskning

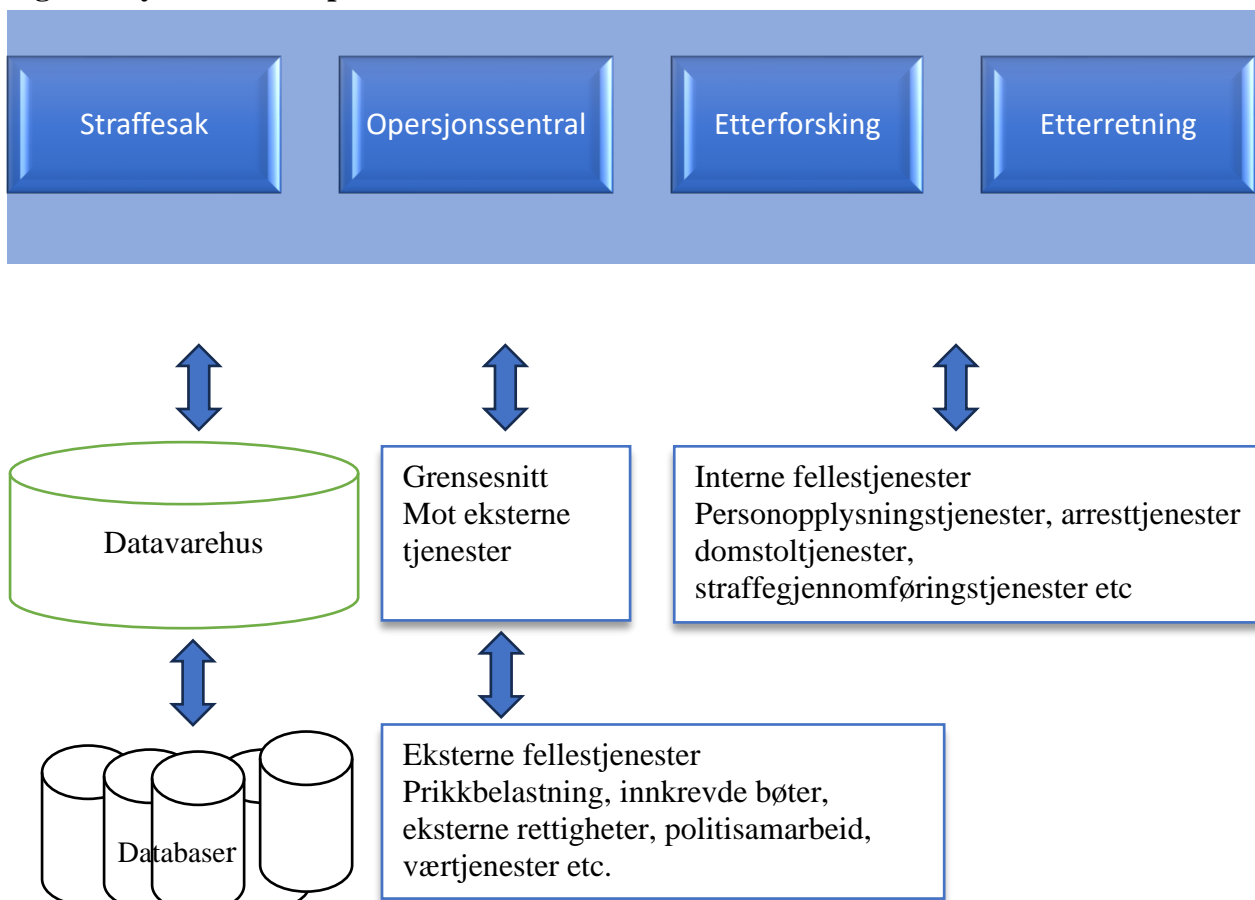
Gottschalk (2007) har skrevet boken *Etterforskningsledelse. Kunnskapsdeling, organisering og IKT*. Denne boken går grundig inn i teknologien i politiet, også på det tekniske. Den er opprinnelig skrevet for IT-studenter ved BI som skulle arbeide med fagoppgaver om blant annet politietterforskning (Gottschalk, 2007, s. 10). Den er publisert på et tidspunkt som gjør at den beskriver mye av det tekniske som var en vesentlig del av IKT-utviklingen i politiet og som fortsatt gjelder.

Politiets data- og materielltjeneste (nå PIT) tenkte i 2005, at politiet skulle få et nytt systemlandskap (PDMT, 2005 i Gottschalk, 2007). Et systemlandskap viser hvilke systemer porteføljen skal bestå av og hvordan de henger sammen.

«I arbeidet med å komme frem til det nye systemlandskapet har man benyttet datamodellering av virksomhetsområdene (politioperativt, straffesak, etterforskning og etterretning), tjenestespesifikasjoner innenfor hvert virksomhetsområde, sentrale designerprinsipper (funksjonelle saksbegreper, logiske registre) og strenge sikkerhetskrav (formålsbegrepet i Politiregisterloven) (Gottschalk, 2007, s. 73).

Her ser man at det er virksomhetsområdene Straffesak, Operasjonssentral, Etterforskning og Etterretning som har fått plass. I dag ville det kanskje også vært naturlig å ha med Forebygging. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) var på tidlig 2000-tallet anvendt på funksjoner som følger etter utførelse av politifaglig arbeid (Gottschalk, 2007). Et nytt systemlandskap vil kunne håndtere et større press på at IKT ville dekke det økende behovet for bruken av informasjonsstrømmen også i andre områder i politiet.

Figur 6. Systemlandskap.

Note. Ønsket systemlandskap i politiet fra PDMT (nå PIT) i 2005 (Gottschalk, 2007, s. 73)

Dette systemlandskapet er også en IT-arkitektur som Gottschalk (2007) beskriver som nivå fem i vekstmodellen IT-modenhet, hvor applikasjoner og databaser må henge sammen i en struktur i form av en arkitektur (Gottschalk, 2007). Ser vi stort på det kan systemlandskapet dekke IT-modenheten til nivå ti, med forutsetninger om at alle kategoriene i Leavitts modell følger med i utviklingen og foretar de endringene som er nødvendige (Leavitt, 1965).

Informasjonsteknologi i politiet har fått en del oppmerksomhet i forskning, og da spesielt fra forskere som er tilknyttet Politihøgskolen. Det er flere forskergrupper som har interesse av teknologien i politiet. «Det digitale er et hurtigtog!» er en bok som presenterer vitenskapelige perspektiver på politiarbeid, digitalisering og teknologi (Sunde & Sunde, 2019), og denne har sitt opphav fra forskergruppen «Politiet i et digitalisert samfunn». Her er det flere bidrag som bidrar med å beskrive bruken av registre og datasystemer, men hovedvekten ligger fortsatt rundt etterforskningspraksisen i politiet (Dahl & Bjelland, 2019). Det vil si at fokuset ligger på de dataverktøyene en etterforsker, kan og har mulighet til å bruke for å etterforske straffesaker. Etterforskning som fagområde kan være enklere å forske på, da det er regulert av et lovverk og har mye dokumentasjon på hvordan ting gjøres, som gjør at etterforskning i politiet er mer transparent for samfunnet.

Observasjonsstudier er gode indikatorer på hvordan tilstanden er når studien gjennomføres. Dybdebeskrivelse av datasystemene er kanskje ikke i hovedfokus, men de er viktig arbeidsverktøy som vil få en naturlig plass i en slik studie. Lundgaard sin doktorgradsavhandling «Kritisk kunnskap» beskriver hverdagen på operasjonssentralen, hvor hovedverktøyet er politioperativt system (PO) (Lundgaard, 2019). Her er det gode beskrivelser som jeg vil kunne bruke i analysen.

Forskningsmetoder som observasjonsstudier kan ha sine fordeler for å kunne beskrive arbeidsoppgaver som ikke er så synlige for samfunnet. I Gundhus sin bok, *For sikkerhetsskyld; IKT, Yrkeskulturer og kunnskapsarbeid* i politiet, bygget på doktoravhandlingen hun forsvarte i 2006 (Gundhus, 2009), beskrives også IKT, men her inkluderes også blant annet analyse. Selve feltarbeidet ble utført på tidlige 2000-tallet, og beskriver hvordan det på den tiden var hovedsakelig to politiregistre som ble brukt daglig av polititjenestepersoner. Politioperativt system omtales som vaktjournalen av forfatteren, og kalles både for PO eller operasjonsloggen av informantene i observasjonsstudiene. BL blir omtalt som basisløsningen for straffesaksbehandling (BL) der alle opplysninger knyttet til etterforskning av straffesaker registreres. Informantene beskriver PO som et ressursstyringsverktøy, som hadde en egen instruks for bruk i politidistriktet (Gundhus, 2009, s. 144). Gundhus (2009) påpeker at kvaliteten på dataene som registreres inn i systemet er dårlig i forhold til bruk i analyser, da de som legger inn opplysningene i PO på

operasjonssentralen gjør dette ut ifra andre forutsetninger enn til bruk i analyser (Gundhus, 2009, s. 145).

En av grunnene til at registre, datasystemer og IT-løsninger blir prioritert i politiet er behovet fra ledelsen om tall og statistikk, og noe av dette henger sammen med bruken av strategiske kriminalanalyser. Dette har Sætre skrevet om i sin bok *Analyser av kriminalitet* (Sætre, 2007). Den kaster også lys over den tidlige bruken og oppbygningen av Strasak og PAL Strasak. PAL står for Politiets analyse og ledelsesverktøy og PAL Strasak var et nytt dataverktøy som var tiltenkt analyse og styring av politiet og ble innført i tilknytning til politireform 2000 (St. meld. 22 (2000-2001)). Strasak er politiets straffesaksregister, som i sin tid la grunnlaget for de statistiske oppdelingene og kategoriseringen av straffesaksinformasjonen, ved at alle lovbrudd er inndelt i 10 ulike lovbruddskategorier, der alle underliggende lovbrudd og saksavgjørelser har fått en tallkode. Dette dannet grunnlaget for standardiserte statistikkserier som kalles JUS-serier (Sætre, 2007, s. 105).

Det finnes en egen oversikt over store pågående forskningsprosjekter med akronymet CIRSTIN. Det står for Current Research Information System In Norway. Her finner man sannsynligvis den mest oppdaterte og nyeste forskningen og når det gjelder informasjonsteknologi i norsk politi. "A matter of facts: Flows of knowledge through digitalized police practices" er et prosjekt som ser på hva digitalisering av en hel sektor gjør med kunnskapsproduksjonen innenfor denne sfæren, og hvilke effekter dette har for samfunnsutviklingen. Digitalisering av politiets praksis innebærer en radikal økning i menneske-teknologi-samhandling på flere nivåer i organisasjonen og har en betydelig rolle i utformingen av de materielle miljøene, både i politiet og i offentligheten (CRISTIN, 2023).

Videre beskrives det at politiet ser på digitalisering som en sentral prosess og at nåværende IKT-strategier peker på at det trengs en stor innsats for å få politiet opp på nivå med utfordringene i dagens samfunn, samt understreker behovet for utvikling av digitale verktøy, men at disse strategiene ikke tar i betraktning de mulige konsekvensene av en total digital renovering av en hel sektor (CRISTIN, 2023).

En artikkel, som er en del av dette prosjektet, diskuterer hvordan teknologiene er med på å forme hva som får status som kunnskap, og hvordan de løfter frem og tilslører forskjellige sider av virkeligheten. Artikkelen tar utgangspunkt i en case fra politiets operasjonssentral med overskriften *Transparens og tilsløring i politiets kunnskapssystemer* (Lundgaard et al., 2022). I denne artikkelen beskrives det politioperative systemet (PO) som et register som ikke er et register og at det produserer data som benyttes videre til blant annet statistikk og oversikter over politiets virksomhet (Lundgaard et al., 2022). I 22. juli kommisjonens rapport ble det anbefalt en innføring av måling av responstid, og dette ble innført fra 2015. Dette er tall det er mulig å få ut av PO og artikkelen fortsetter med en utdyping av bruken av dette til målstyring (Lundgaard et al., 2022, s. 6).

3. METODE

Målet med et forskningsprosjekt er å følge opp de målene og de forskningsspørsmålene som er stilt i prosjektet (Bukve, 2021). Valg av metode bør derfor være hensiktsmessig for å svare ut det man lurer på, slik at ny kunnskap kan komme frem. I denne oppgaven skal jeg undersøke hvordan erfarne teknologer opplever at informasjonsteknologi utvikles i politiet. For å få tilgang til andres erfaring og refleksjoner er det det kvalitative intervjuet som vil gi de beste resultatene for denne problemstillingen (Skilbrei, 2019, s. 65).

Jeg ønsket å snakke med erfarne teknologer som jobbet med utvikling av informasjonsteknologien i politiet. Det er Politiets IT-enhet (PIT) som har ansvar for alt av informasjonsteknologi i politiet, herunder utvikling, drift og forvaltning. PIT er et særorgan som er underlagt Politidirektoratet. På nettsidene til politiet var det mulig å finne et organisasjonskart. PITs organisasjonskart var gjeldende fra 1. januar 2022, med navn på de ansvarlige for hver seksjon mm. Det var på dette tidspunktet mange fungerende og midlertidige ansvarlige. Det var ikke intuitivt hvilken avdeling eller avsnitt jeg burde ta kontakt med. Jeg tok derfor kontakt med PITs brukerstøtte i Oslo politidistrikt og avtalte et møte så jeg kunne få en forståelse av hvordan PIT var organisert og hvilke avdelinger/avsnitt jeg burde kontakte ut ifra problemstillingen min. Det viste seg at PIT var under omorganisering og det var ikke delt i avsnitt, men i leveranseområder, noe som er en ukjent organisasjonsform for meg. Jeg fikk en forståelse av hvor jeg skulle henvende meg, og tok en ringerunde til de ansvarlige for å høre om jeg kunne sende informasjonsskrivet til dem og om de var villig til å sende dette ut til sine medarbeidere. Jeg opplevde at de som var fungerende i de ansvarlige i stillingene var veldig positive til å sende ut og å stille selv til intervju. Jeg fikk også navn på enkeltpersoner som jeg tok kontakt med.

Intervjuene var bygget opp som et semi-strukturert intervju, jeg hadde med intervjuguiden som jeg av og til noterte litt på. Bevisstheten rundt det å stille oppfølgings spørsmål ble benyttet gjennom alle intervjuene. Her lå det et potensiale for å kunne bruke erfaringer og kunnskap til å få mer presis informasjon, da jeg hadde kunnskap hva jeg skal spørre etter, som innside-forsker. Dette kan være det som fremhever at ved å ha kunnskap om intervjutemaet, kan en enklere komme frem med gode oppfølgings spørsmål (Skilbrei, 2019). Det var noen tilfeller hvor informantene refererte til at de tenkte at jeg allerede visste hva de snakket om,

med da var jeg raskt på å be dem forklare selv med egne ord, da det var en viktig del av intervjuet.

Jeg hadde et mål om å snakke med flest personer ved å møte opp i lokalene til PIT på Majorstuen og gjennomføre intervjuene på deres arbeidssted, da det kunne føles tryggest ut for informantene. Et av intervjuene ble gjennomført på Teams, og tre ble gjennomført ved informantenes arbeidssted.

I hvert intervju avsluttet jeg med å spørre om hvem andre jeg burde snakke med om det jeg intervjuet dem om. Denne måten å rekruttere informanter er kjent som Snøballmetoden (Johannessen et al., 2016). Det var overraskende at utviklerne ikke så på sin kunnskap og opplevelse av det jeg fikk til svar ikke var viktig nok og jeg fikk følelsen av typen «bukkene Bruse». Jeg er ikke så viktig du bør jo heller snakke med... og ble anbefalt å snakke med en som enten var ansvarlig eller sjef for noe i PIT. Siden jeg var interessert i erfarne teknologers opplevelser var det ikke nødvendigvis ledere jeg ønsket å snakke med. Jeg ønsket å snakke med erfarne informanter som kjente til litt mer historikk, når det gjaldt en aldrende informasjonsteknologi i politiet så det ble en begrensning jeg mener er riktig. De innledende spørsmålene om hvor lenge har de hadde jobbet med teknologi i politiet var å få en bekreftelse på at informanter hadde jobbet lenge og hadde en opplevelse av utvikling og kunnskap om systemene over tid. Jeg intervjuet fire erfarne informanter, med lang fartstid, som jeg mener var et riktig antall for denne oppgaven, da det begynte å komme mange anbefalinger mot neste nivå i organisasjonen, og det ville gi mindre detaljerte svar på problemstillingen.

Snøballmetoden for å finne informanter i denne oppgaven fungerte godt. Det var flere av informantene som mente at jeg også burde snakke med en produkteier for å kunne få en grundigere innsikt i hvordan noen enkelte systemer har utviklet seg. Utvalget ble tre utviklere og en produkteier og disse samsvarer med mitt valg om å snakke med erfarne teknologer som har jobbet lenge med teknologi i politiet. Det ble en vesentlig utvikling av å bruke snøballmetoden, da jeg også fikk en forståelse av at det var andre teknologer enn utviklere som ville kunne utdype de spørsmålene jeg ønsket svar på.

Det å skrive forskerlogg hjelper forskeren å holde orden på hva som er fakta og hva som er gjetning, refleksjoner, antakelser og arbeidshypoteser (Nilssen, 2012, s. 41). Jeg har brukt det elektroniske verktøyet OneNote, som er en applikasjon jeg har på alle dataenhetene jeg har hatt med meg, stort sett til enhver tid, og har kunnet skrive ned umiddelbart etter behov. Det har vært en veldig god måte å kunne dokumentere plutselige tanker som datt ned i hodet, både i form av tekst, men også tegning, uansett hvor jeg befant meg.

3.1 Tematisk analyse

Tematisk analyse er en metode for å identifisere, analysere og rapportere mønster (tema) i et datasett (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Denne måten å analysere på er litt annerledes enn andre tilnærminger, da den er relativ teoriuavhengig. Det er en oppskrift i hvordan man går frem for å analysere data, men gir lite føringer i forhold til hva man skal se etter i analysen (Johannessen et al., 2018, s. 280).

Jeg transkriberte intervjuene så raskt det lot seg gjøre etter hvert intervju og hørte igjennom lydopptakene flere ganger for å kvalitetssikre. Dette er **fase 1** etter Johannesen et. al., 2018 sin tolkning av Braun og Clarke (2006) mer utdypende presentasjon av tematisk analyse. Det vil si å skaffe til veie og få oversikt over data, med benevnelsen *forberedelse* (Johannessen et al., 2018, s. 282).

Da det var gjort hadde jeg bestemt meg for å bruke programvaren NVivo for å kode intervjuene, dette er **fase 2**, og kalles *koding*. Dette er en måte å fremheve og sette ord på viktige poenger i datamaterialet, for å få en oversikt og genererer ny og dypere innsikt i dataene, samt tilrettelegge dataene til den påfølgende kategoriseringsfasen (Johannessen et al., 2018, s. 284). Kodingen er inspirert av *Grounded Theory* og legger til grunn en åpen koding, hvor man har som mål å ikke la forforståelsen påvirke og la datamaterialet bestemme retning. Dette kan bli et selvbedrag for forskeren da forforståelse innbefatter også skjult bagasje som erfaringer, verdier, kunnskap, forskningsfilosofi og holdninger til feltet man skal studere (Nilssen, 2012, s. 68). *Grounded Theory* er ment til å utvikle nye teoretiske ideer som har opphav i datamaterialet, det vil si en induktiv tilnærming (Nilssen, 2012, s. 79). Denne forskningsmetoden ble utviklet på 1960-tallet av Glaser og Strauss (1967) og har fått flere norske oversettelser. *Grunnfestet teori* er inspirert av den danske oversettelsen av begrepet fra

Jacobsen (2002) i Skilbrei (2019, s. 54). I boken til Nilssen (2012, s. 78) brukes betegnelsen *Forankret teori* og det er denne oversettelsen som vil bli bruk videre i oppgaven, da det er den som blir brukt i kapittelet om «*Kvalitativ analyse og bruk av programvare*» i Nilssen (2012, s. 119) sin bok, skrevet av Torunn Klemp. Det er også dette kapittelet som gjorde at jeg ville bruke NVivo for å kode (Nilssen, 2012, s. 119).

3.1.1 Bruk av NVivo

Etter anbefaling i boken til Nilssen om å lære seg programvaren NVivo bruke jeg en uke på å lære meg det grunnleggende ved å finne veiledninger om NVivo på YouTube. NVivo er en type programvare som blir omtalt som «*theory-building software*», da det ligger muligheter for å krysse, kontrastere og kvantifisere ulike koder og bygge teori med utgangspunkt i dataene (Nilssen, 2012, s. 120). Det lå 43 små videoer i selve NVivo som også kunne sees i YouTube, men som ikke var søkbare hvis du ikke brukte linken fra NVivo.

De første to intervjuene tok lang tid å kode da kodene måtte tenkes ut, men det ble lettere etter hvert. Når jeg hadde vært igjennom så måtte jeg ta en runde til fra start for å få lagt til kodene som hadde dukket opp underveis i kodeprosessen. Noen koder hadde jeg notert meg mens intervjuene pågikk, da jeg følte det var noen punkter informantene selv ønsket å fremheve, andre kom mens jeg transkriberte. Bruk av Highlights for å se kodingen var spesielt oversiktlig. Selve kodingen ble gjort som åpen koding med utgangspunkt i teksten, og dette ga en veldig god oversikt i måten det ble presentert på i NVivo (Nilssen, 2012).

NVivo har en funksjon med å fargekode for å kategorisere, men her valgte jeg å fortsette arbeidet i Excel, da jeg er best kjent med dette programmet til å sortere og visualisere kategoriene. Kategorisering er **fase 3** i den tematiske analysen og her blir dataene kategorisert i mer generelle temaer (Johannessen et al., 2018, s. 282). Dette representerer funnene i analysen og det disse som blir rapportert i resultatdelen av oppgaven (Johannessen et al., 2018, s. 295). Rapportering er den **fjerde fasen** og det er der temaene og innholdet deres blir rapportert (Johannessen et al., 2018, s. 282).

NVivo var en god forskningsassistent i kategoriseringsfasen, da det var lett og tilgjengelig å ha en konstant oversikt på skjerm som ved få klikk hentet frem relevant

informasjon på det jeg tenkte hørte sammen. Kategoriseringsfasen er krevende, og det ble mye prøving og feiling (Johannessen et al., 2018, s. 299). Det var også noe lettere å se at forforståelsen, som i hovedsak ikke skal ha en innvirkning, kom litt til syne og det resulterte i korrigeringer av eget selvbedrag underveis, da noen koder jeg tenkte var viktige, viste seg å ikke ha noe betydning for informantene.

3.2 Kvaliteten på undersøkelsen

3.2.1 Reliabilitet

Denne studien har samlet inn data om hvordan erfarne teknologer opplever at informasjonsteknologi utvikles i politiet. Det er derfor viktig å se om det er en klar sammenheng mellom empirien, analysen og resultatene i analysen. Noe av dette innebærer at det er en kontroll som ser på det ikke er styrt av personlige, politiske eller andre faktorer som ikke er gjort rede for i oppgaven (Tjora, 2021). Det er viktig at forskeren er oppmerksom på at informanten skjønner spørsmålene som stilles, slik at det blir en konsistens og stabilitet i svarene som skal kodes. En annen faktor er at svarene er ærlige. Dette kan knyttes til sensitivitet i en studie. I denne studien var det ingen sensitiv data som var målet. Det var viktig å snakke med informanter som hadde en viss innsikt tilbake i tid og dette ble vurdert ut ifra innledende spørsmål. I tillegg var er det mulig at det var en viss tillit til meg som person med en bakgrunn med teknologi, og det å komme med oppfølgingsspørsmål som var relevante innen fagfeltet, kunne bidra til at det var en trygghet i intervju-situasjonen som gjorde at det var lettere å snakke om teknologi uten å måtte forklare mye av det tekniske. Det var en god tone i alle intervjuene og jeg følte at informantene var veldig ærlige på hvordan de opplever det de fortalte og svarte på. Det å replikere en metode for å teste reliabiliteten er ofte noe som forbindes med god reliabilitet i en undersøkelse. Det er vanskelig i en kvalitativ undersøkelse hvor intervju blir benyttet å få dette til, da variablene blir for store.

3.2.2 Validitet

Gyldighet for studien blir da å vise til at det er en logisk sammenheng mellom utforming, funn og spørsmål som jeg ønsket å få besvart. Tjora omtaler dette som forhold mellom undersøkelsen og den verdenen den undersøker (Tjora, 2021, s. 260). I informasjonsskrivet er det beskrevet et formål, dette formålet er videreført i intervjuguiden i form av spørsmål som skal kunne gi svar på dette. Dette er en rød tråd som viser at det er en logisk sammenheng

mellom utforming og spørsmål, og funnene kommer av seg selv når man bruker en induktiv forskningsmetode. Målsettingen er å kunne overføre dette slik at det er mulig å trekke konklusjoner som gjelder flere. Det er sjelden med et lite utvalg og i kvalitativ forskning så er dette vanlig.

En av ulempene jeg vil trekke frem ved bruk av de vanlige fremgangsmåtene ved å bruke nøkkelpersoner og snøballmetoden, kan være at det er fort gjort at valg av nøkkelpersoner gir en bestemt retning for forskeren. En av grunnene til dette er at det ofte er ledere i de forskjellige seksjonene eller avsnittene som plukker ut nøkkelpersonene. I denne oppgaven tok flere informanter kontakt etter at de hadde fått utsendt informasjonsskrivet fra sin leder og de ble således ikke plukket ut direkte av ledere. De har også hatt mulighet til selv vurdere om de kunne og ville bidra til studien, noe som hever gyldigheten av undersøkelsen.

3.2.3 Generalisering

Utvalget i denne oppgaven består av fire teknologer, som gjør at resultatet ikke kan overføres til hva alle teknologer i PIT vil kunne tenke ut ifra de opplevelsene som informantene har beskrevet. Jeg vil allikevel tro at dere oppfatning av IT-situasjonen er overførbare når det gjelder de registre, systemer og IT-løsninger som blir beskrevet da det er de samme forutsetningene rundt IT-situasjonen i hele virksomheten.

En av de mest kritiske delene av kvalitativ metode og intervjuer er bekvemmelighetsutvalg, også kalt snøballmetoden. Det er lett for at utvalget blir basert på det utvalget som gjør seg tilgjengelig for forskeren på mer eller mindre tilfeldig måte. Som insider forsker er det mulig å redusere denne risikoen på grunn av kunnskap som allerede finnes hos forskeren, og dette var et viktig poeng for utvalget i denne undersøkelsen. Det kan derfor argumenteres for at det er en mulig moderat generaliserbarhet selv med få informanter (Tjora, 2021, s. 271).

3.3 Etikk i forskningsprosessen

Etikk gjennomsyrrer hele forskningsprosessen og inngår som en del fra start til slutt (Skilbrei, 2019, s. 25). Denne oppgaven ser på teknologi, som ikke er så vanlig i en oppgave om politivitenskap, og ser på informasjonsteknologi som er en viktig del av politiets virke.

Den største utfordringen i denne oppgaven har derfor vært å være bevisst på å vise til at jeg i denne forskningsprosessen er en forsker og at mine informanter var oppmerksomme på dette. Samtykkeskjema var en god samtale-starter for å snakke med informantene mine om at jeg i denne situasjonen er forsker. Det andre var å reflektere over at jeg som masterstudent skulle forholde meg til andre forskningsetiske regler enn det jeg gjør til vanlig. Til vanlig er jeg analytiker i politiet har jeg ikke de samme kravene til forskningsetikk som en masterstudent har, når det gjelder innhenting av informert og frivillig samtykke fra personer som blir gjenstand for datainnsamling og analyse (Bjørgero & Myhrer, 2015).

Personopplysninger som navn og kontaktinformasjon er behandlet slik det er beskrevet i søknaden til Sikt – tidligere NSD. Som masterstudent i politivitenskap kan man forske på mye som er sensitivt, men i denne oppgaven var det i hovedsak informantenes opplevelse av noe som ikke oppleves som sensitivt. En beskrivelse av utvikling av informasjonsteknologi i politiet har lite eller ingen sensitiv informasjon, så lenge forskningen ikke ser på lukkede informasjonssystemer eller innholdet i systemene.

Registre, datasystemene og IT-løsningene jeg fikk informasjon om er godt kjent og de fleste i politiet jobber i disse i dag. Jeg var heller ikke ute etter informasjon som var lagret i disse, kun hvordan utviklingen ble oppfattet av informantene. Jeg var noe oppmerksom på at siden jeg var en innside-forsker ville det kunne det være mulig at de ville lettere snakke om eventuelle taushetsbelagt informasjon, men det er stor åpenhet i det norske samfunn om hvordan politiet jobber, så det viste seg å ikke være en utfordring.

3.3.1 Forforståelse og det å ha en bevisst rolle når en forsker i egen organisasjon

Brown (1996) har en systematisk klassifisering som illustrer overgangen fra trenden i politiforskning fra å forske på politiet til å forske med politiet (Davies, 2016). Den består av en oppdeling om forskeren er på utsiden eller innsiden av organisasjonen, om forskeren er utdannet som politi eller har akademisk bakgrunn.

Davies (2016) har oppsummert dette i en tabell:

		Institution	
		Police	Civilian
Researcher	Police	(i) Insider insider	(ii) Outsider insiders
	Civilian	(ii) Inside outsiders	(ii) Outsider outsiders

Tabell 1. (Table 1. Typology of police researchers (Brown, 1996))

Insider insider er politiutdannede som gjennomfører forskning for bruk i organisasjonen, Outsider insiders er politiutdannede som har startet å jobbe med forskning i andre organisasjoner, for eksempel universitet. Inside outsiders er sivile forskere som jobber i politiorganisasjonen. Eksempler på dette er forskere som er ansatt som konsulenter for å forske på et spesielt område i politiet. Til slutt har vi Outsider outsiders som er eksterne forskere som ikke har noe tilknytning til politiorganisasjonen (Davies, 2016).

Jeg er utdannet sivilt og har jobbet i politiet i mange år både med IKT og med analyse. Jeg passer ikke inn i Browns typologi, da jeg som Insider ikke er politiutdannet, men jobber med analyser for internt bruk i politiet. Jeg har også tidligere jobbet som IKT-medarbeider på politistasjonsnivå og jobber som analytiker i et særorgan i dag. Som masterstudent skal jeg forske på politiet og har valgt å se på informasjonsteknologi. Davies (2016) påpeke at det er fordeler og ulemper ved tilgang til data, uavhengighet, forskerfrihet, etikk og påvirkning ut i fra de forskjellige rollene. Det er en stund siden jeg var IKT-medarbeider og selv om jeg ikke har jobbet i PIT, er det sannsynlig at jeg er kjent for miljøet jeg forsker på.

Jeg har gjennom hele forskerprosessen vært bevisst i forhold til min rolle som forsker da jeg skal forske i et miljø som kan kjenne meg fra før i jobben jeg har i det daglige (Rachlew,

2010). Jeg har vært en del av politiorganisasjonen i mange år og det kan være en anerkjent fordel med akademisk bakgrunn, så lenge jeg er bevist på min egen rolle og egne oppgaver fra utsiden. Det er også Davies (2016) sin konklusjon på hvordan man opprettholder tillit til politiforskning (Davies, 2016).

Med en forforståelse som har en lang historikk og som både har det teoretiske rammeverket men også mer eller mindre skjult bagasje som erfaringer, verdier, kunnskap, forskningsfilosofi og holdninger (Nilssen, 2012, s. 68) kan jeg se at en erfaring fra innsiden ga meg et innblikk i at det ofte er de med størst lojalitet og markant positiv holdning til hva en outsider-forskeren skal forske på, som blir plukket ut. Andre mer kunnskapsrike, men kanskje også litt kritiske blir skjermet fra forskeren. Det har påvirket meg til å forsøke å unngå å intervjuere ledere og andre som ble anbefalt hovedsakelig på grunn av høy profil i organisasjonen. I tillegg var det et mål å få informanter som hadde jobbet over lengre tid med teknologi i politiet, da jeg ønsket å se på utviklingen av eksisterende datasystemer som ble opprettet på 90-tallet. Det ville begrense tilgang til antall informanter det var mulig å finne og målet med et forskningsprosjekt er å finne ut noe man lurer på.

4. ANALYSE

4.1 Innledning

I dette kapitlet analyserer jeg hvordan mine informanter opplever at teknologien utvikles i politiet frem til dag (2023). Denne oppgaven begrenser seg til å se på teknologers opplevelse av hvordan systemene har utviklet seg og går ikke inn i selve dataene som ligger i systemene. En beskrivelse av hva slags type data som ligger inne i de enkelte systemene er nødvendig for å forstå sammenhengen og formålet. Men først og fremst er det hvordan teknologer opplever utviklingen av informasjonsteknologien i politiet i form av registre og datasystemer. Dette blir sett i lys av hvordan dette påvirker andre deler av organisasjonen og hvordan modenhet spiller en rolle i hvor politiet er i dag. Til slutt vil jeg se dette i sammenheng for å gi en helhetlig forståelse av hvordan informasjonsteknologien utvikles, og hva teknologene tenker om dette.

Registre, systemer og løsninger er begreper som blir brukt litt om hverandre når disse blir omtalt. Det politiregisterloven (2010) og politiregisterforskriften (2013) beskriver er registre, hva som er lov å registrere og hvordan det skal behandles. En lov kan ikke inneholde hvilke typer datasystemer man skal bruke, for det vil bety at det låses til leverandører av slike datasystemer. Denne masteroppgaven tar utgangspunkt i hvordan den nåværende informasjonsteknologi i politiet oppleves å ha blitt utviklet til i dag. Jeg går ikke inn på eventuelle leverandører, da det ikke er hensiktsmessig for å få formidle teknologenes opplevelser.

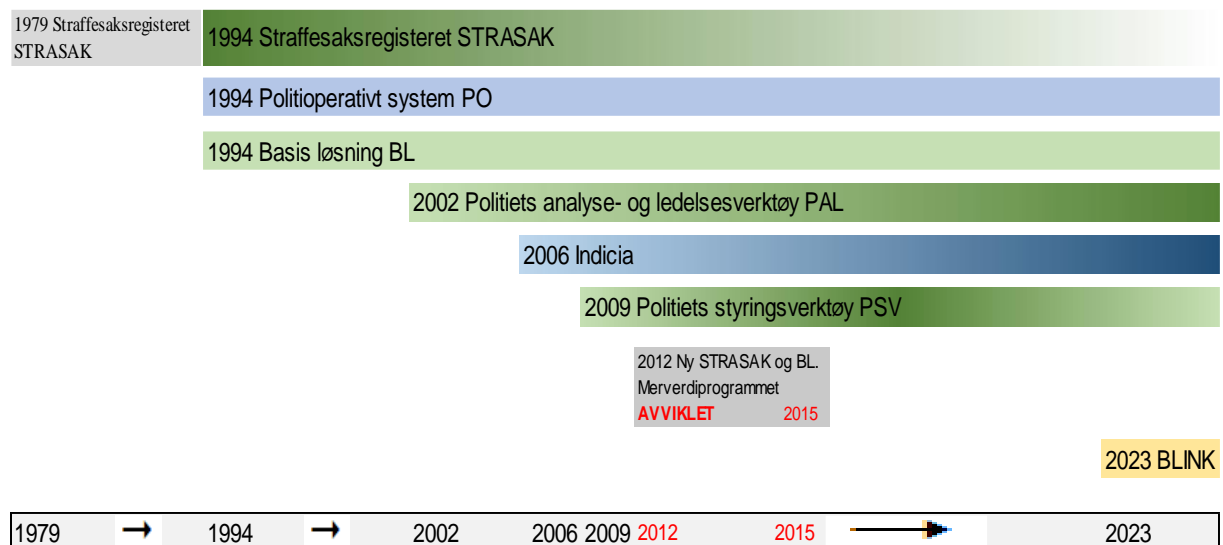
Politiregisterloven, som regulerer behandlingen av personopplysninger i politiet og påtalemyndigheten, trådte i kraft den 28.05.2010. Forskriften til loven, kjent som politiregisterforskriften, trådte i kraft den 20.09.2013. Disse var derfor ikke relevante i forhold til dannelsen av de registre som er opprettet før disse datoene (Politiregisterloven, 2010) (Politiregisterforskriften, 2013). Men det er viktig å vite at det er nyere lovverk som regulerer innholdet i registre i dag. Kripos er behandlingsansvarlig for sentrale registre i politiet, det vil si at de har et ansvar for hvordan dataene i registrene blir bruk. Det er også regulert i lovverket. Det ligger ikke noe ansvar for utvikling av registre i lovverket.

I denne oppgaven er det fokus på informasjonsteknologi i politiet som begrenser seg til registre, systemer og løsninger (rammeverk) som informantene nevner. Det blir naturlig å

omtale dem i en rekkefølge som viser til hvordan de er bygget opp, da det er et poeng i forhold til utviklingen. Det vil også vise til grunnlaget for at politiet får innført nye registre, datasystemer og løsninger. Et unntak blir det, da rammeverket til Politiets Analyse og Ledelsesverktøy (PAL) er bygget på en løsning fra 2002, men har blitt oppdatert gjennom hele perioden det har eksistert i politiet, og har dekket flere oppdukkende behov, spesielt etter at Merverdiprogrammet ble avviklet.

Det er syv registre, datasystemer og/eller IT-løsninger som blir analysert og presentert. Straffesaksregisteret (STRASAK) har en vesentlig endring som beskrives i analysen, men det er først og fremst PO og BL fra 1994, Merverdiprogrammet, PAL-rammeverket, PSV, Indicia og en IT-løsning som ble innført i 2023, Blink som blir beskrevet. I et tidsperspektiv kan det illustreres slik:

Figur 7. Tidslinje over noen av datasystemene og IT-løsningene i politiet.

Note. Tidslinje over registre, datasystemer og IT-løsninger som beskrives i dette kapittelet.

PO og BL er i hovedsak systemene som er virksomhetskritiske for driften av primærvirksomheten til politiet (Gottschalk, 2007).

4.2 PO – Politioperativt system – OL 94

Politioperativt system (PO) er datasystemet hvor politiet registrerer og holder oversikt over oppdrag, kobler oppdragene til mannskap og for å styre det operative arbeid. Informant 1

forteller at dette systemet ble utarbeidet i forbindelse med olympiske leker (OL) på Lillehammer:

«De [BL og PO] har jo levd ganske lenge da, disse systemene, BL har jo, og PO og sånn har jo levd ja for de kom jo i OL 94...» (Informant 1).

PO ble tatt i bruk i 1994, med de teknologiske muligheter som var tilgjengelige da. For et historisk perspektiv kan jeg nevne at det var på den tiden Internett ble tilgjengelig for allmenheten og ble for første gang brukt for å formidle nyheter fra OL-94, til andre deler av verden, noe som var helt banebrytende (Nilsen, 2021).

Lillehammer-OL går viralt

OL-sidene fra 1994 utstilt i Opplyst. Glimt fra en kulturhistorie på Nasjonalbiblioteket i Oslo. Foto: Live Vedeler Nilsen/Nasjonalbiblioteket.

(Nilsen, 2021)

Dette illustrerer hvilken tid PO og BL ble opprettet i og at den teknologien vi tar for gitt i dag, som internett, ikke var særlig tilgjengelig.

4.2.1 PO og utvikling

Informant 1 husker spesielt det gode samarbeidet med brukerne for å få PO til å virke best mulig i forbindelse med OL. Utviklingen av PO har da blitt utformet med et formål om å fungere best mulig i forbindelse med et stort og internasjonalt arrangement, hvor utvikler og brukere hadde en god dialog. I dag (2023) er PO hovedsystemet for hele det operative politiet i Norge. Den operative delen av politiet er de som kan sies å ha kjerneoppgaven til politiet i samfunnsoppdraget. Politiet har ikke profitt som mål med sin virksomhet, de forvalter store verdier som trygghet og allmenn velferd i samfunnet. Oppgaven om å utnytte og å lage verdiskapende prosesser slik Leavitt (1965) beskriver kategorien, er veldig relevant, men lite målbar for denne delen av politiets virksomhet (Leavitt, 1965, s. 1144).

I forbindelse med at politiet har tatt i bruk informasjonsteknologi og spredd IT-bruken til flere funksjoner og nivåer i virksomheten fra 1994, kan politiet sies å ha kommet til nivå to etter Gottschalk (2007) beskrivelse av nivåene Start og Spredning. Det er stor sannsynlighet for at et stort internasjonalt arrangement har akkumulert stor politisk vilje til å bruke penger på politiet i perioden før OL, men etter OL-94 er det lite som ha skjedd med PO. Her kan man se tendenser til at nivå tre slår inn, hvor økonomi er bekymret for kostnadene forbundet med IT og innfører kontrollrutiner (Gottschalk, 2007, s. 92). Når noe ikke er direkte målbart i kroner og øre, kan det være vanskelig å få en forståelse om at det allikevel må investeres penger i å utvikle eller erstatte IT-systemer som PO til tross for at det er et viktig arbeidsverktøy for politiet.

Fra Leavitts utvidede modell er det slik at det var omgivelser som politisk pengevilje som påvirket teknologien positivt slik at politiet skulle kunne løse oppgaven sin i forhold til samfunnsoppdraget, da spesielt trygghet rundt et stort arrangement i 1994. Det ville også vært en midlertidig strukturendring rund OL-94 på Lillehammer, så alle kategoriene til Leavitt ble endret i forhold til hverandre, slik Leavitt beskriver i sin modell er den beste måten å utvikle teknologi i en virksomhet (Leavitt, 1965).

4.2.2 PO - samhandling og datakvalitet

Politioperativt system omtales som vaktjournalen og kalles både for PO eller operasjonsloggen av informantene til Gundhus (2009). PO er et eget system hvor det hovedsakelig er operatører som sitter på operasjonssentralen som fører inn data i PO. Det er de som legger inn datagrunnlaget, som en informant påpeker:

«...så trenger vi, ja at alle som jobber i politiet har et forhold til sammenhengen mellom data, informasjon og kunnskap sånn at de som skriver i PO, jeg skjønner at du ikke har tid, det forstår vi, men vet dem noe om konsekvensen av å forkorte etternavnet Johansen til joh.?» Informant 2.

Det informanten viser til er at når noen har behov i etterkant å søke opp denne saken eller alle som heter Johansen til etternavn, så vil ikke forkortelsen Joh. fremkomme i søkeresultatet, når man søker på hele ordet Johansen.

Lundgaard beskriver i sin doktorgradsavhandling at PO er et risikabelt register, da det fylles opp av usikker informasjon, som hverken vaskes eller korrigeres. (Lundgaard, 2019, s. 177). Det er fordi det logges både verifisert og ikke-verifisert informasjon. Informant 2 fortsetter om forkortelser i PO:

«..ja, og du kan ikke kritisere dem [operatørene] for å gjøre det, hvis ingen har på en måte snakket om det, og du ikke har noen forståelse av at det har veldig store konsekvenser for, da blir det ikke informasjon, dataene deres blir verdiløs og kan ikke konverteres til informasjon. Hvordan skal du vite det da? Og hvordan skal vi vite hva det er viktig å lære dem?» (Informant 2).

Informanten beskriver en frustrasjon som går på hvordan operatørene ikke får opplæring i hvilken konsekvens det er å ta snarveier når man registrer, men samtidig forstår at det ikke alltid kan være en prioritet ved en operasjonssentral.

I tillegg er loggføring i fritekst upålitelig, da det ikke blir redigert eller kvalitetskontrollert (Lundgaard, 2019, s. 135). Dette beskriver et system som lagrer data som ikke kan bli til informasjon, da søk vil gi ufullstendig søkeresultat og innholdet kan også være feilaktig.

PO er en vaktlogg som kan gi svar på hva politiet gjorde og i beste fall vil kunne beskrive hvordan politiet opplever en situasjon løpende (Finstad, 2000). Gundhus (2009) påpeker, som nevnt i tidligere forskning, at kvaliteten på dataene som registreres inn i systemet [PO] er dårlig i forhold til bruk i analyser, da de som legger inn opplysningene i PO på operasjonssentralen gjør dette ut ifra andre forutsetninger enn til bruk i analyser (Gundhus, 2009, s. 145). PO vil ikke gi noen god statistikk på f.eks kriminalitet. Her har Lundgaard en observasjon fra en opplæring i PO, hvor en av instruktørene beskriver at det er i straffesakssystemet [BL] at man finner fasiten (Lundgaard, 2019, s. 177). Det begrenser seg til at det er her man vil finne den registrerte kriminalitet, den som blir anmeldt til politiet. Dette kan virke motstridende til artikkelen fra 2022, hvor overskriften er *Transparens og tilsløring i politiets kunnskapssystemer*, som tar utgangspunkt i en case fra PO, når PO på ingen måte kan sies å være kunnskapssystem (Lundgaard et al., 2022).

Som beskrevet ovenfor har det en betydning på hvordan data blir lagt inn i systemet. Men allerede før operatøren får en telefon har det blitt en form for filtrering av hvilken data som kommer til å bli lagt inn. Lundgaard beskriver det slik at PO har en teknologisk innretning ICCS (Integrated Communication Control System) som prioriterer anropene og synliggjør hvilke anrop som bør besvares først (Lundgaard, 2019, s. 118). Dette er en teknologi som hjelper operatørene og i denne sammenhengen viser en påvirkning som går fra teknologi til menneske (Leavitt, 1965).

Informant 2 spør i sitatet ovenfor om hva som er viktig å lære de som legger inn dataen i PO, men det er også andre utfordringer med PO:

«...det var 131 stykker i PO som heter Politiet til etternavn! Ja, OK så vi har noen utfordringer, det er helt åpenbart» (Informant 2).

Det er flere grunner til at dette er en utfordring, en av dem er nevnt ovenfor i forbindelse med forkortelser og søk i ettertid. Lundgaard beskriver dette ved at PO har krav til hvordan feltene skal fylles ut, og hvis dette ikke går, gjør operatørene en forhandling med teknologiene (Lundgaard, 2019, s. 129). Informant 2 på sin side er opptatt av datakvalitet og har i den forbindelse følgende tanker rundt PO:

«kanskje vi må ansette noen som har det som jobb da, og gå gjennom PO hver dag, og si at nei det er ikke det OK, her når vi retter litt sier ja det blir veldig dyrt ja men det er nødvendig da, altså det er faktisk nødvendig fordi at eller så kan vi ikke bruke det, fordi at, fordi at, ellers kan vi løse på noen annen måte, men hvem eier det, for det første hvem eier det problemet»

Informant 2.

Beskrivelsene fra informantene understøtter Lundgaards beskrivelse. En kvalitetssikring i etterkant er ikke mulig i dag, da systemet ikke har denne muligheten (Lundgaard, 2019). Det som man kan se, er at operatørene og teknologien ikke har det beste samspillet. Gammel teknologi er lite tilpasningsdyktig. Det påvirker negativt tilbake på menneske i Leavitts modell, når det ikke er mulig å rette opp feil som gjøres i teknologien (Leavitt, 1965). Det er politiutdannende som jobber på operasjonssentralene i Norge og det holdes flere kurs for operatørene i PO, også etter Politihøgskolen (Lundgaard, 2019). Behovet for opplæring er større ved eldre datasystemer enn ved nye. Grunnen til dette er at det er brukergrensesnittet, som er betegnelsen på kontaktflaten mellom brukeren og et system (Nätt & Rossen, 2023), i realiteten det man ser på skjermen, som er avgjørende på hvor godt en bruker vil kunne utnytte datasystemet. PO har ikke oppdatert brukergrensesnittet siden det ble innført ifølge informant 1.

4.2.3 PO – et grunnlag for kunnskap om politiets aktivitet

I 22. juli kommisjonens rapport (NOU 2012: 14), ble det anbefalt en innføring av måling av responstid og dette beskriver informant 2 er data som man henter fra PO.

«...så trenger man data på antall utrykninger i PO for å snakke om responstid» Informant 2.

Datagrunnlaget for responstid finnes kun i PO og statistikk på dette ble innført i 2015 som følge av 22. juli-kommisjonens rapport (Lundgaard et al., 2022). Prosjektet for å gjøre responstid i politiet målbart på en enhetlig og standardisert måte, hadde et budsjett på 7,2 millioner kroner i 2015 (Trædal, 2015). Informant 2 beskriver at dette er som noe som kunne vært satt opp en gang og være oppdatert til enhver tid, dersom PO var bygget på nyere teknologi.

Det henviser til et ønske om å få politiet til nivå fem og seks i Gottschalk vekstmodell, hvor det er en arkitektur og infrastruktur som kan svare ut behov uten at det er avhengig av spesielle datasystemer. Dette er en overgang til applikasjoner som er et mer moderne ord for datasystemer og kan også brukes om dataprogram som er laget for å løse spesifikke oppgaver, og trenger ikke knyttes til en spesiell arkitektur.

4.3 BL – Politiets elektroniske saksbehandlingsverktøy

Formålet med BL var ifølge flere av informantene å erstatte blankettene som man brukte til blant annet anmeldelse og som befant seg på vakta, dette ble kalt Blankett Lageret og det er mange som har trodd at BL sto for Blankett Lager (Informant 4). Informant 3 mener å huske at ved overgangen ble det kalt Blankett Løsning aller først, og så ble det gjort om til Basis Løsning (BL), som det omtales som i dag. Basis Løsning (BL) som har vært politiets elektroniske saksbehandlingsverktøy siden det ble utviklet og benyttet fra OL-året 1994. I BL lagres alle typer dokumenter i straffesaker som anmeldelser, avhør, personalrapporter, pågripelsesrapporter, beslagsrapporter, dokumentlister, domsjournaler, underrettinger mm. (Sætre, 2007, s. 104). I samfunnsoppdragets beskrivelse er det å befestе borgernes rettsikkerhet den mest håndfaste og knytter seg til etterforskning. Etterforskning vil si straffesaksbehandling og BL er datasystemet som ivaretar dette i politiet.

4.3.1 BL og utvikling

Informant 4 forteller litt om den første utviklingen av BL og hvordan oppdateringer måtte gjennomføres:

«..å så var det jo sånn, at når vi skulle levere, da hadde vi 2 leveranser i året og da måtte jo BL tas ned, blant annet, men gjerne klokka fire på ettermiddagen, og så måtte de da kjøre leveranser til alle de her serverne, 44 baser hadde vi, før vi fikk nasjonal BL» Informant 4.

Leveranser betyr oppdateringer av systemet. Dette var store oppgaver som var både tidkrevende og utfordrende, da det var ofte noe som gikk galt i disse prosessene og måtte rettes opp, forteller informant 4. Gottschalk beskriver at det har vært en vesentlig utfordring at IT-løsninger i politiet som PO og BL ble satt opp med distriktsvise databaser, og at det var et stort behov for en landsdekkende løsning i fremtiden (Gottschalk, 2007, s. 72). Det var lenge et stort behov å kunne se på saker på tvers av distrikt og lensmannskontor og BL ble i forbindelse med nærpolitireformen oppgradert fra å være på lokale servere til å være tilgjengelig nasjonalt.

4.3.2 BL – samhandling og datakvalitet

Grunnlaget for en sak i BL er at det blir anmeldt et straffbart forhold til eller av politiet. Det er i BL alle dokumenter og opplysninger opprettes, lagres og registreres gjennom straffesakskjeden (Sætre, 2007). Det er saksbehandlere i politiet som hovedsakelig registrerer saker inn i BL. Det kan være alle typer politiansatte: jurister, sivilt ansatte og polititjenestepersoner.

«De som faktisk får opplæring i BL det er jo de som går ut av Politihøgskolen, de som blir ansatt som jurister eller sivilt ansatt i politiet, der er det jo helt opp til distriktet da i forhold til det med opplæring»
(Informant 4).

Opplæring i BL må gjøres av politiet, da det er en organisasjonsspesifikk kompetanse. BL finnes kun i politiet. Lai (2004) mener at organisasjonsspesifikk kompetanse er «limet» som holder organisasjonen sammen som det å ha ferdigheter i å bruke organisasjonsspesifikke prosedyrer og rutiner (Lai, 2004, s. 58). Dette ligger i den kategorien *menneske* som Leavitt har i sin modell. Hvordan en organisasjon velger å vedlikeholde og utvide den digitale kompetansen hos sine medarbeider vil påvirke de andre kategoriene (Leavitt, 1965). Informant 4 foreller om noen tilpasninger i forhold til teknologien og brukerne:

«...i distriktet det er jo ikke kapasitet til å drive inngående opplæring, og det vi jo ser det er, at derfor så har vi etter hvert bygd inn i BL veldig mye sånn, holdt på å si, foranstaltninger for å sørge for at folk i hvert fall ikke gjør noe de ikke har lov til» (Informant 4).

Her ser vi et eksempel på en påvirkning mellom kategoriene *menneske* og *teknologi*, hvor teknologien justeres, slik at data legges inn korrekt og lovlig av brukeren (Leavitt, 1965). I PO er det omvendt, der det er felt som må fylles ut, velger operatøren heller å forhandle med teknologien for å finne en løsning (Lundgaard, 2019). Datakvaliteten vil derfor være høyere i BL.

Informant 4 forteller at det er opp til det enkelte politidistrikt å lære opp de som blir ansatt som jurister eller sivilt ansatte. Det er noe informanten har sett som en utfordring da det ikke prioriteres ute i distriktene blant mye annet:

*«...de ikke får opplæring eller når opplæring skjer ved at sidemannen som kanskje har fått feilaktig opplæring, da lærer de opp i ting og tang»
(Informant 4).*

BL har heller ikke et oppdatert brukergrensesnitt, som gjør det tungvint å jobbe i for brukeren. Behovet for opplæring er derfor en nødvendighet fordi det er ikke intuitivt hvordan ting skal gjøres. Med et gammelt system som BL er det synlig at det er opplæring fra *sidemannen* som er gjeldende, da det er lokale tilpasninger som gjøres. Noen av disse er forsøkt justert med foranstaltninger som hindrer ulovlig registrering, som informanten nevnt ovenfor. Leavitts modell legger vekt på at endringer vil føre til at andre kategorier blir påvirket når teknologien utvikles. Den vil også påvirkes negativt ved at teknologi som har et behov for å videreutvikles ikke gjør det, men står på stedet hvil i et samfunn, som i dette tilfelle kan defineres som *omgivelser*, som fortsetter å utvikle seg (Leavitt, 1965).

Informant 1 forklarer at det har kommet en teknologisk løsning for å kunne nå ut til brukerne med opplæringsmateriale:

«...de siste årene, nå siste året kanskje så er vel Ransel blitt mer at man da spiller inn videoer, sier noe om sånn og sånn kan man gjøre det på den måten eller at du bruker det som opplæring istedenfor disse brukerhåndbøkene da, som ble lagd i sin tid ja for det er ofte vanskelig å holde vedlike, da for ofte så skjer endringer såpass fort at dokumentasjonen ble utdatert» Informant 1.

Slike løsninger blir veldig nyttige hvis de brukes riktig. Men det er fortsatt sidemannen som har prioritet på hvordan lokal opplæring skjer ifølge informant 4.

4.3.3 BL som kunnskapsdatabase

Det som legges inn i BL (input) danner grunnlaget for politiets kunnskap om kriminaliteten i Norge. Det er en viktig avgrensning at vi snakker om den anmeldte kriminaliteten, det vil si det som politiet får kjennskap til gjennom anmeldte forhold som registreres i BL.

Mørketall, det vil si den skjulte kriminaliteten som politiet ikke får kjennskap til, er i utgangspunktet ikke en del av politiets kunnskapsgrunnlag. Det er noen kriminalitetstyper hvor det antas å være høyt mørketall som lovbrudd hvor det ikke er et personoffer, som skatteunndragelser, trafikklovbrudd og narkotikalovbrudd. Dette er lovbrudd som er avhengige av kontrollvirksomhet for å bli oppdaget og anmeldt. (Lomell, 2020).

Når politiet publiser statistikk og tall er det fra anmeldte forhold som er lagt inn i BL. BL er i samme båt som PO, når det gjelder input fra brukerne. De legger ikke inn data i den hensikt å produsere statistikk. Deres mål er den enkelte straffesak som skal videre i straffesakskjeden og få et resultat. Denne prosessen er lovregulert av Straffeprosessloven og skal sikre en rettferdig og effektiv prosess av straffesaker (Elden, 2023).

4.3.4 STRASAK er ikke Strasak i dag

Det er mange som omtaler BL og Strasak om hverandre. Og det er ikke så rart om man ser på utviklingen og betegnelsen STRASAK. STRASAK er en forkortning for Straffesaksregisteret (Sætre, 2007). Informant 4 har jobbet i STRASAK:

«..før vi fikk BL, ja og da registrerte jeg saker. Når jeg har opprettet straffesaker så registrerte jeg, og det var jo ikke veldig mye opplysninger som lå per sak i Strasak, men da registrerte jeg jo saken direkte i STRASAK og så produserte vi dokumentet liksom, som STRASAK ikke vist noe om da, men på papir..» (Informant 4)

Informanten forklarer her at rekkefølgen av datagrunnlaget ble endret da BL ble opprettet som datasystem. STRASAK var et dataregister før politiet hadde datasystemet BL, hvor data fra saker på papir ble registrert inn og her ligger det ingen saksdokumenter. STRASAK var det første elektroniske dataregisteret for straffesaker i politiet og ble opprettet i 1979, men det var ikke før på begynnelsen av 90-tallet at hele Politi-Norge var samlet i STRASAK. Det var

Strasak som la grunnen for de statistiske oppdelingene og kategoriseringen av straffesaksinformasjonen. (Sætre, 2007, s. 104). Når politiet henviser til anmeldt kriminalitet på sine nettsider, så kalles dette STRASAK-rapportene (Politiet.no, 2022), som da viser til data fra selve straffesaksregisteret og ikke IT-løsningen som det utarbeides fra i dag (PAL Strasak).

Fra å være et eget dataregister basert på data fra papirdokumenter, ble STRASAK et dataregister som henter elektronisk data fra BL. STRASAK er den elektroniske versjonen av den tidligere manuelle justisprotokollen og alle landets politidistrikter ble tilknyttet STRASAK i 1992 (Regjeringen.no, 2009).

Informant 4 forteller at STRASAK ble mye brukt fra 2002 da man fikk en kommunikasjon mellom BL og Strasak og det var mulig å kunne se informasjon om saker på tvers av politidistrikt. Informant 3 er på sin side usikker på hva statusen til Strasak er i dag:

«Strasak eksisterer, men det er jo fortsatt, men det er litt usikker på hvilken form» (Informant 3).

Det forklarte Informant 4 på denne måten:

«...altså i Strasak, så jeg tror jo det aller meste av det du finner i BL, bortsett fra dokumentene, vil du nok finne spor av i Strasak. Det er mye mindre opplysninger som vises for en bruker når du søker i Strasak, i dag søker du jo fra PAL Strasak, tidligere så kunne du jo søke direkte i Strasak, så den muligheten ble også fjernet i 2017, ja så nå er det bare de som utvikler Strasak som har tilgang til Strasak da» (Informant 4)

STRASAK produserte egne rapporter per politidistrikt i sin tid, men også her ble det et større behov for en landsdekkende løsning, som ble utarbeidet gjennom en PAL-løsning. PAL er en forkortelse for Politiets analyse og ledelsesverktøy (PAL) og PAL Strasak er en løsning som gjør det mulig å hente ut data fra STRASAK.

4.4 Det nye BL/STRASAK som ble stoppet: Merverdiprogrammet (2012–2015)

Merverdiprogrammet var en stort og prestisjefullt IKT-satsning som skulle fornye den samlede IKT-støtten til politiets arbeid med straffesaker og øvrig kriminalitetsbekjempelse (Sinnes, 2015). Formålet var å svare ut de funnene som 22. juli kommisjonen avdekket (NOU 2012: 14, 2012). Rapporten er en av de største og mest omstendelig offentlige rapportene som blant annet omtalte IKT-situasjonen i politiet i Norge i senere tid. BL av et at systemene som skulle erstattes i dette programmet. Informant 4 beskriver det som at man i perioden mens Merverdiprogrammet var operativt, da kjørte man på en minimumsløsning til Merverdiprogrammet skulle overta.

«..så sa man at OK da skal vi ikke i PIT fokusere på, og på en måte ansette folk som skal overta [videreføringen av BL], fordi de innleide konsulentene, som er de som lager BL og holder BL oppe og kjører, da tok man liksom et valg på om at nå er det Merverdi som skal overta så da skal vi bare holde lysene på til de har overtatt» (Informant 4).

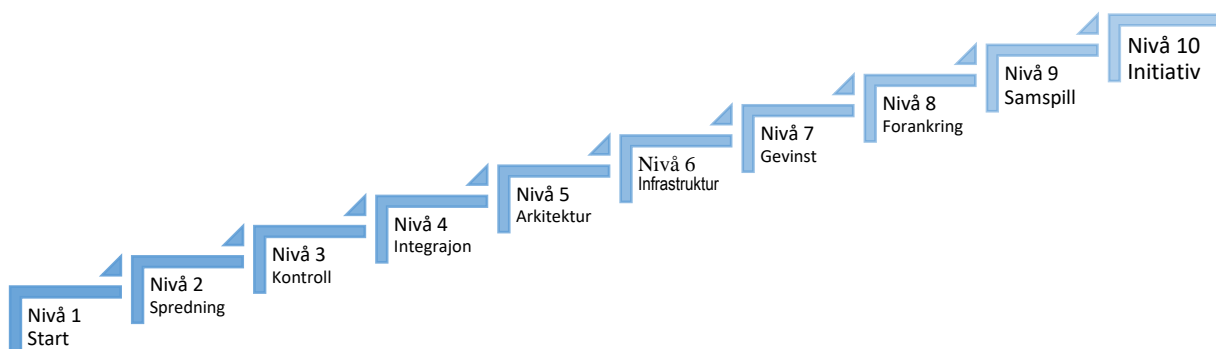
Det vil da si at BL ikke ble oppdatert eller videre utviklet, men kun ble holdt i live til man skulle slå av respiratoren.

Under kapittelet Ledelse og styring av politiets ressurser henviser 22.juli-kommisjonen til regjeringens Statsbudsjett for 2012 hvor det står at IKT-infrastrukturen og informasjonssikkerheten i politiet er utdatert, og straffesakssystemene er ikke tilpasset politiets behov for fleksibilitet og robusthet. En fornying av IKT-systemene i politiet er derfor helt avgjørende for politiets effektivitet og resultatoppgjør (Prop. 1 S (2011–2012)). Kommisjonen utdyper dette ved å vise til tildelingsbrevene de senere år til Politidirektoratet (POD) hvor det står at den nåværende IKT-infrastrukturen er teknologisk utdatert og at dette har en økende tendens til driftsforstyrrelser (NOU 2012: 14, 2012, s. 333).

Videre står det at en ny IKT-plattform må fokusere på både visjoner og investeringer, løsninger og ikke minst bruk av systemene. Mulighetene som gis med dagens systemer, er allerede større enn de som faktisk benyttes (Side 334) (NOU 2012: 14, 2012, s. 333, 334). Denne betraktningen kan man undre seg over. Først og fremst fordi det tidligere i rapporten

påpekes at IKT-infrastrukturen er utdatert. Systemene i politiet er bygget på denne strukturen og da å påpeke at dagens systemer har større muligheter enn i dag (i 2012), vil bety noe slik som at man anbefaler å installere nye vinduer, dører og tak på et hus som har en grunnmur som er falleferdig. I Gottschalk sin vekstmodell vil det å bygge en ny grunnmur være utdatert om man ser på nivå fem som kalles arkitektur og nivå seks som er infrastruktur. Har en virksomhet en fleksibel IT-arkitektur vil infrastrukturen være uavhengig av datasystemer og applikasjoner som kommer og går (Gottschalk, 2007).

Figur 8. Illustrert vekstmodell av IT-modenhetsnivåer i politiet

Note. Illustrasjon av vekstmodellens modenhetsnivåer (Gottschalk, 2007, s. 92-93)

Vekstmodellen skisserer at IT-modenhet i politiet bør gå fra nivå til nivå, og det er lite hensiktsmessig å hoppe over eller går tilbake til tidligere nivå. Det skal kunne være en akkumulering over tid som går i en bestemt retning (Gottschalk, 2007, s. 92). Politiet har blitt stående på nivå fire i mange år. Det kan se ut til at utfordringen er å klare å komme seg til nivå fem, som gjør at nivå seks er rimelig nære i oppnåelse, da de henger sammen. Dette ville man ha oppnådd igjennom Merverdiprogrammet.

Videre mener kommisjonen at uansett om årsaken til situasjonen er manglende prioriteringsvilje eller for svakt begrunnede budsjettforslag, bør situasjonen rettes opp, da dagens IKT-infrastruktur og straffesaksløsninger i politiet er ikke tilfredsstillende (NOU 2012: 14). Høsten 2012 ble det besluttet hvilket konsept man skulle gå for, og forarbeidet startet. Den total kostnadsramme ble etter hvert anslått til 2,4 milliarder (Zondag, 2014).

Merverdiprogrammet skulle erstatte blant annet BL og Strasak, det var en del av programmet, og fra et teknologisk synspunkt planla man deretter. Merverdiprogrammet skulle gjøre det mulig for politiet å hente ut merverdi av politiets kunnskap, ressurser og teknologi, derav navnet. Straffesakssystemene skulle erstattes av nye, nasjonale løsninger og programmet ble beskrevet som et av de største i politiets historie, og vil berøre alle politiets ansatte (Zondag, 2014).

Kommisjonen skriver at IKT dreier seg ikke bare om maskiner og systemer, men også om prosedyrer og arbeidsformer (NOU 2012: 14, 2012, s. 336). Dette samsvarer med det Leavitt beskriver i sin kategori *Teknologi* (Leavitt, 1965), som tilsier at å innføre en ny IKT-plattform er vil ha en stor innvirkning på alle kategoriene og det må iverksettes mange tiltak for at dette skal fungere.

4.4.1 Merverdiprogrammet blir stoppet

Merverdiprogrammet ble avviklet da det ble fryktet at prosjektet ville koste mer enn planlagt og bli levert senere enn planlagt (Sinnes, 2015). Daværende justisminister Anders Anundsen uttalte til Aftenposten (gjennom Politiforum):

«Det betyr at vi ikke vil bygge en helt ny IKT-infrastruktur fra bunnen av, men at vi skal modernisere datasystemene vi allerede bruker, slik at vi kan kjøre nye tjenester på disse» (Sinnes, 2015)

Dette har vært politiets arbeidsforhold når det gjelder utvikling av informasjonsteknologi fra 2015 og viser at politiet blir stående på modningsnivå fire som er Integrasjon og hvor brukerne fortsetter å merke mangel på samspill mellom applikasjoner og databaser. De øde øyene forblir og det bygges broer mellom dem (Gottschalk, 2007). Disse øde øyene blir ofte omtalt som siloer i politiet i dag.

I rapport fra Dovre Group og Transportøkonomisk institutt, datert 27.03.2015 (Merverdiprogrammet, 2015) oppsummeres modningsaktivitetene i politiet slik:

«Flere evalueringer av politiet har blitt gjennomført i perioden 2010–2013. Politiet og politiets data- og materielltjeneste, PDMT (senere politiets IKT-tjeneste, PIT) har blitt analysert og vurdert av Accenture, Riksrevisjonen,

Difi med flere. Merverdiprogrammet har vært gjennom KSI ved Metier, og KSI Tilleggsoppdrag ved Holte Consulting. Flere ulike analyse- og evalueringsmetoder har blitt benyttet, og arbeidet har resultert i flere hundre tilstandsvurderinger og like mange tiltaksanbefalinger».

Dette viser en enorm bruk av konsulentfirmaer og andre som evaluerer om politiet skal få ny IT-infrastruktur. Det var allerede fastslått av 22. juli-kommisjonen at en fornying av IKT-systemene i politiet var helt avgjørende for politiets effektivitet og resultatoppnåelse og dette ble skrevet i Statsbudsjettet for 2012 (Prop. 1 S (2011–2012)).

Informant 4 opplevde dette som overraskende at Merverdiprogrammet ble stoppet:

*«...nå er det Merverdi som skal overta så da skal vi bare holde lysene på til de har overtatt, og så vet man jo hvordan det gikk, det ble jo på en måte, ja med et enkelt ord **kassert** fordi at man så i utredninger at politiet klarer ikke å utnytte de løsningene de allerede har, så vi er ikke modne for noe sånt».*
(Informant 4)

Ifølge informanten skapte det en del utfordringer for de som jobbet med BL. De var forberedt på at BL skulle avvikles når arvtakeren i Merverdiprogrammet var ferdig. Informanten gir uttrykk for at utviklingen av systemet var lite gjennomtenkt i forbindelse med at BL ble i denne perioden nedskalert og lite prioritert. Plutselig måtte BL gjenopplives og i tillegg kunne takle den nye straffeloven som var utsatt nettopp på grunn av at BL er utdatert.

4.4.2 Ny straffelov - og tilbake til start med BL

Når det ble full stopp av Merverdiprogrammet måtte endringene i realiteten bli å bygge opp igjen BL, et datasystem som var bygget ned for å avvikles. Det samme år som Merverdiprogrammet ble avviklet, skulle den nye Straffeloven tre i kraft. Så istedenfor for at PIT skulle fortsette å redusere antall innleide konsulenter, så måtte de få tak i folk, *fryktelig fort*, som kunne kodespråket som BL er bygget på, forteller informant 4. BL er skrevet i et kodespråk som det ikke er veldig mange i Norge som kan lenger, ergo så er PIT avhengig av de firmaene som har den type kompetanse. Det er ikke noe populært hos nye utviklere, de er ikke interessert i å lære seg et gammelt kodespråk, da det ikke er noe pluss på CVen, forteller

Informant 4. Kodespråk eller programmeringsspråk er et konstruert språk som brukes til å skrive programmer til datamaskiner (Vihovde, 2019). Kodespråket til BL ble utviklet på 70-tallet, noe som informantene påpeker. Det er sannsynlig at kodespråket til PO også er utdatert, da PO og BL ble utarbeidet på samme tid.

BL har ikke blitt erstattet siden forsøket med Merverdiprogrammet i 2015 og informant 4 har sine tanker om at dette vil forbli:

«jeg vet ikke hva på en måte gjennomsnittlig levealder er på ting, BL har jo bikket 25 år greit, og lever i beste velgående. Jeg tror med den hastigheten som, og de midlene vi har til rådighet, så kommer det opp i helt og holdt på å si, å være her lenge etter at jeg går av med pensjon» (Informant 4).

Dette er et hjertesukk fra informantene. Det var store planer om å erstatte BL og så ble det kassert. Videre planer om å oppdatere IKT-strukturen ble i all hovedsak lagt på is. Nå har det fra 2015 og til i dag blitt vanlig blant annet å utnytte de systemene man har ved å bygge IT-løsninger som henter ut data fra den gamle IKT-strukturen. Ingen av informantene husker om det var noen tanker rundt levetid på registre eller systemer som er opprettet.

4.4.3 Hva skjer med den nye straffeprosessloven?

20. juni 2014 ble Straffeprosessutvalget oppnevnt for å foreta «en bred vurdering av lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) og i samsvar med sine vurderinger legge frem forslag til en ny alminnelig lov som skal avløse denne (NOU 2016: 24). Utvalget ble utnevnt mens Merverdiprogrammet var operativt, men rapporten ble skrevet ferdig i 2016, etter at Merverdiprogrammet var stoppet. Utvalget har derfor tatt hensyn til dette og har estimert nødvendige endringer i politiets systemer inkludert BL, til mellom 40 og 70 millioner kroner (2016-kroner).

Utvalget har lagt inn noen forutsetninger i utredningen:

Kostnadsanslaget er basert på erfaring fra innføring av ny straffelov og utredninger knyttet til forbedring av dagens løsninger. Det er knyttet stor usikkerhet til anslagene, og det er derfor angitt minimums- og

maksimumsummer. Forutsatt tilgjengelig kompetanse antas endringene å kunne gjennomføres på 18-24 måneder, og arbeidet bør derfor starte opp to og et halvt år før loven trer i kraft (NOU 2016: 24, s. 532).

Dette ble skrevet i 2016, og i 2023 forteller informant 4 at det allerede i 2015 var vanskelig å finne tilgjengelig kompetanse når det gjaldt utviklingen av BL. Spørsmålet er om det vil være mulig å innføre noen nye lover som krever at BL må endres i vesentlig grad. Dette vil i verste fall gå utover rettsikkerheten i samfunnet.

I en artikkel på Rett24.no datert 11.03.2020 beskrives det at det er dataproblemer som gjør at Regjeringen ikke legger frem en helt ny straffeprosesslov i sin stortingsperiode. Begrunnelsen er frykt for datatrøbbel ved implementering av nye paragrafer og at det er betydelig usikkerhet knyttet til hvilke muligheter gjeldende IKT-systemer har til å ta imot en helt ny lov (Kolsrud, 2020).

Et uavhengig nyhetsorgan som har som formål å publisere uavhengig journalistikk og debatt om nasjonale og internasjonale rettsavgjørelser, lovforslag, uttalelser og bransjenytt for jurister, legger vekt på at det er regjeringen som stanser en fremleggelse av ny straffeprosesslov på grunn av datatrøbbel. Det vil si at det holdes tilbake potensielle avsløringer om fortsatt dårlige tilstander i politiets IKT-struktur som kunne ført til krav om store økonomiske investeringer som ikke denne regjeringen ønsket å ta tak i.

4.5 PAL – Rammeverket som gjør det mulig å bruke politiets data

Politiet har alltid hatt behov for å hente ut data fra PO, BL og andre systemer for å kunne svare ut rapportering på tall og statistikk. Disse løsningene har vært på plass siden tidlig 2000-tallet og går under benevnelsen PAL. PAL er akronymet for Politiets Analyse- og Ledelsesverktøy.

PAL Strasak var tiltenkt analyser og styring av politiet (Sætre, 2007, s. 105), og ble opprettet i forbindelse med politireformen i 2000 (St. meld. 22 (2000-2001)). Behovet var å forbedre rapporteringer på tall og erstatte eksisterende rapporter som var tunge å produsere:

«..da lagde man det som kalles PAL Strasak og det som ble JUS-rapportene, da erstatter JUS-rapportene disse gamle stormaskinrapporter».

Informant 1

JUS-rapporter er statiske rapporter som er et forhåndsdefinert oppsett og produseres automatisk eller på anmodning i PAL Strasak (Sætre, 2007, s. 106)

PAL Strasak kom i produksjon den 17.10.2002, men dette rammeverket er fleksibelt og ble raskt utvidet:

«Ja, som jeg var inne på, så var jo formålet kun å erstatte gamle rapporter, og så har jo det etter hvert som man har fått, kall det mer faste rapporteringsbehov, da har man jo da laget flere PALer, altså for hvert kildesystem egentlig» Informant 3.

Men kildesystemer mener informanten andre datasystemer som for eksempel PO. PAL PO har da databasen til PO som kilde. Som Gottschalk skrev så ble IT-løsningene i politiet, som PO og BL først satt opp med distriktsvise databaser (Gottschalk, 2007, s. 72), men har nå en nasjonal løsning, og dataene for henholdsvis PO og BL er lagret i hver sin database. Det kan betegnes som det kunne være øde øyer, eller siloer som informant 1 og informant 2 betegner det som, sett i forhold til at da er politiet er på nivå fire i IT-modenhet. PAL-løsningene er det som kan sees på som brobygging mellom øyene, som beskrevet som nivå fire (Gottschalk, 2007).

4.5.1 Brukergrensesnitt og brukervennlighet

Det var i første omgang behov fra brukerne og dels fra Politidirektoratet som påvirket den videre utviklingen av PAL.

«Det ble i 2004 levert flere forvaltningsversjoner av de etablerte IT-løsningene med endringer og feilrettinger etter innspill fra brukerne, eller med nyutviklet funksjonalitet etter oppdrag fra Politidirektoratet. Spesielt var det flere oppdrag knyttet PAL (politiets analyse og ledelsesverktøy) slik at PAL favner BL, STRASAK, PO og flere andre systemer».
(Gottschalk, 2007, s. 90)

Informant 3 opplyser at selv om PAL-løsningene er mange år nå, så er ikke teknologien som brukes gammel. Det jobbes kontinuerlig med å holde PAL-rammeverket oppdatert. Informant 1 forklarer at rammeverket oppdateres med jevne mellomrom og at det vil kunne oppleves at det er tilpasset nyere Windows standarder og at selve grensesnittet har endret seg fra midten av 2000 til 2023, mens BL og PO har tilnærmet samme brukergrensesnitt fra det ble opprettet (Informant 1). Det vil også si at det er tungvint og lite brukervennlig å bruke PO og BL i dag. Som nevnt, er brukergrensesnittet er betegnelsen på kontaktflaten mellom brukeren og et system (Nätt & Rossen, 2023), det vil si det brukeren ser på skjermen sin, og er den interaksjonen som er avgjørende om et system brukervennlig for brukeren eller ikke. Det har skjedd en formidabel utvikling på dette området, så et brukergrensesnitt som ikke kan oppdateres vil være tungvint og lite brukervennlig.

PAL Strasak henter data fra databasen STRASAK som ble skjult for brukerne i 2017. Det henter sine data igjen fra BL. Informant 4 forklarer:

«inputs til STRASAK kommer jo fra BL, ja men så er jo klart at det er litt, du kan finne en ting i BL som ikke ligger i Strasak...» (Informant 4).

Det er ikke alt som blir med til STRASAK, og da heller ikke videre til PAL Strasak. Noe av utfordringene med BL, er at det er på et gammelt format og for at STRASAK og PAL-løsningene skal kunne lese disse dataene må det gjøres en jobb forteller informant 1:

«..da er det sånn vært et samarbeid mellom BL teamet og Strasak stormaskin ..... og så få til den runddansen da, med data som går fra BL til stormaskinen til altså levering til PAL-Strasak fra seg da, så de fikk dataene på et format som vi kunne lese og bearbeidet da inn da» (Informant 1)

Det vil si at det gjør det mulig for rammeverket å være fleksibelt etter at data er konvertert til et mer leselig format i PAL-løsningene når det presenterer data fra STRASAK gjennom brukergrensesnittet til sluttbrukeren.

4.5.2 PAL og utvikling

PAL-løsningene er fleksible når det gjelder brukervennlighet og innhold. Det har også de som har ansvar for andre systemer oppfattet:

*«..og så kommer den PAL løsningen litt sånn inn på siden, og så er det da, noen ganger så har de som har grunnsystemet tenkt at, OK vi bare overlater all rapportering til PAL-løsningen for de skal jo ofte ha noen data ut også noen har sine egne rapporter og mens andre da bare tenker at det her vi putter det bare inn der»
(Informant 1)*

Det har gjort at PAL-løsningene nå har et innhold som er mye større enn intensjonen om å ta ut tall og statistikk. Spesielt PAL Strasak har nå et innhold som er kraftig utvidet, kan Informant 1 fortelle:

«PAL Strasak kunne lett het noe annet, egentlig. Ja, for det er så mye mer der og det starter med statistikk, men da endte opp med liksom nesten alt mulig annet rart. Statistikkbiten på det, er det som er det er ikke lenger nesten. Det er, det som det er attester, vandelsattester og det er straffeattest, bøteattest og politiattest og ja mye annet..»

Rammeverket blir oppdatert og det ser det ut som at man har en moderne og oppdatert arbeidsflate, uten at det er synlig at BL og PO forblir utdaterte. PAL Strasak blir i flere sammenhenger bare kalt Strasak, noe som gjør at PAL-løsningen blir skjult.

Det blir også misvisende i forhold til det tekniske, hvor det er en løsning som gjør en jobb med å hente ut data som egentlig er ganske komplisert, som Informant 1 forklarte tidligere, og at da kan utenforstående oppfatte det som at politiet ikke har store behov for oppgradering av grunnsystemene sine. Modningsnivå fem som er at applikasjoner og databaser må henge sammen i en struktur i form av en arkitektur har siden 2015 ikke vært mye fokus på (Gottschalk, 2007). Men ser vi på systemlandskapet i Figur 6 som PIT (da PDMT) skisserte i 2005 var det allerede da utarbeidet et forslag til arkitektur som kunne fungere uavhengig av

applikasjoner som kommer og går og som er nivå fem i IT-modenhetsmodellen (Gottschalk, 2007).

Det er ikke slik at alle har den samme oppfatningen om hvordan PAL-rammeverket er blitt oppdatert:

«jeg tror jo at veldig mye av det PAL-greiene er gammaldags, veldig dårlig gammeldagse brukersnitt» (Informant 2)

Dette stemmer ikke ut ifra to andre informanters beskrivelse. De forteller at brukergrensesnittet til PAL er oppdatert helt frem til i dag (2023) og har et brukergrensesnitt som politi-Norge er godt kjent med. Det samme skriver Kvithyld (2019) i sin masteroppgave, ved at PSV er basert på brukergrensesnittet til PAL Strasak, som er en fordel fordi det er gjenkjennelig for brukerne. Om hvem som bruker PAL Strasak har informant 3 følgende kommentar:

«Ja, for det er jo litt sånn i utgangspunktet analytikeren som egentlig bruker PAL, men det er ikke så synlig» (Informant 3).

Pal Strasak er IT-løsningen som brukes for å få BL og STRASAK data ut i et brukbart format for analytikere. Hvis brukeren ikke har riktig bakgrunn eller opplæring kan det bli feil. Gundhus (2009) forklarer hvordan ansatte på Strategisk plan var bekymret for at PAL Strasak skulle demokratiseres og beskriver at de har sett flere tilfeller av at hobbyanalytikere bruker kvalitative data på en kvantitativ måte ved å telle antall linjer i et treff og la det beskrive omfanget av en sak. (Gundhus, 2009, s. 145). Sætre har tilsvarende bekymring rundt uttrekk som gjøres til blant annet Excel-filer for videre bearbeiding (Sætre, 2007). Sætre presiserer at jo lettere den tekniske delen av databearbeiding i en analyse er, vil gjøre det enkelt å gjøre feil hvis man ikke har en god oversikt over innholdet i STRASAK (Sætre, 2007, s. 105).

Behovet for å kunne jobbe med politiets data i andre datasystemer ligger sannsynligvis i det faktum at inputen fra systemene ikke er designet for analyse og er av lav kvalitet i forhold til det som hentes ut (output) og som analytikere og andre har behov for. Data må derfor blant annet kvalitetssikres i etterkant i et regneark som er fleksibelt og tilgjengelig for den enkelte analytiker eller andre som har i oppgave å formidle kunnskap.

Informant 2 synes det er en tungvint å måtte ta data ut i regneark:

«... nå må du gå inn i PAL for PO først og så må du gå inn i PAL Strasak etterpå, og så må du samle i et regneark, og så må du sitte på egenhånd, og så ligger det regneark for mange i dataene igjen på ditt hjemmeområde, og hvorfor er det sånn? Ja, det er fordi at PO og PAL Strasak er to helt adskilte siloer» (Informant 2)

En av store utfordringene i politiet er at systemene ikke snakker sammen, og dette beskrives i boken til Gottschalk (2007) som strukturelle feilgrep, da det ikke er en optimal utnyttelse av elektronisk informasjon som politiet har samlet inn og registrert (Gottschalk, 2007, s. 68). Informant 2 er mest opptatt av datakvalitet i systemene, og mener at det ikke har en stor verdi, hvis ikke det er mulig å se ting i sammenheng mellom systemene:

«Ting må ses i sammenheng istedenfor bare siloene, for det hjelper ikke at PO har høy kvalitet hvis det ikke kan snakke med Indicia, for eksempel at det må tas ut i regneark, alle har vært med på det eksportere til regneark...» (Informant 4).

Det er brukergrensesnittet som avgjør om en bruker vil kunne utnytte systemene på en god måte. I politiet er det IT-arkitekturen som gjør at det ikke er mulig å få systemene til å snakke sammen og det gjør at andre løsninger er innarbeidet, ifølge flere av informantene.

4.6 PSV – Politiets Styringsverktøy

Denne IT-løsningen er laget for å hjelpe politiet til å styre etter målekriterier. Det er også beskrevet i Politirollemeldingen at den skal brukes som grunnlag for ledelsesutvikling og annen kompetanseutvikling, og dette var mens løsningen fortsatt var under utvikling (St.meld. nr. 42 (2004-2005)).

Informant 3 beskriver at Politiets styringsverktøy (PSV) ble utarbeidet for å få data på tvers, i tillegg til økonomi og andre målinger som ikke har et system, men som da PSV setter sammen og presenterer.

«Og så har man jo hatt PSV for å egentlig se noe av de dataene på tvers i, tillegg til økonomi og andre sånne andre målinger som ikke har et system, men som setter sammen verdier fra flere systemer» informant 3.

Det produseres ingen selvstendige data i PSV ifølge informanten. PSV henter data fra andre registre og systemer. Wathne (2018) beskriver det slik at PSV henter inn data fra tilgjengelige systemer/registre hvor de fleste hentes fra STRASAK (PAL for STRASAK) som er databasen knyttet til straffesakene, men også:

«PSV henter opplysninger innenfor utlendingsområdet fra DUF (Datasytemet for utlending- og flyktningsaker), opplysninger for trafikk hentes fra TRAFSTAT, og opplysninger for den sivile rettspleie hentes fra SIAN (et SI-drevet verktøy). PSV kan i prinsippet hente opplysninger fra hvilket som helst system/register, men har ingen registreringsfunksjon innebygd i «sitt eget» system» (Wathne, 2018, s. 104).

Dette er i tråd med det informantene beskriver, at data som hentes ut, kan hentes fra mange forskjellige systemer, og har få begrensninger når det gjelder outputen i denne løsningen.

4.6.1 Brukergrensesnitt og brukervennlighet

Kvithyld skriver i sin masteroppgave at brukergrensesnittet i PSV er det sammen som i PAL, og utdyper at det er en fordel fordi brukerne kjenner det igjen fra PAL. (Kvithyld, 2019). Slik informanten beskriver ovenfor, henter også PSV data eller på fagspråket *verdier* fra flere systemer og presenterer det samlet i PSVs brukergrensesnitt.

Den raske utviklingen og bruken av denne løsningen er godt synlig når man ser behovet for navnendring kort tid etter at det ble lansert i 2009:

«når vi laget PSV så ble det kalt for politimesterens styringsverktøy og så på et eller annet tidspunkt så ble det litt mere for politiet, så da ble det politiets styringsverktøy» Informant 1.

Informanten beskriver når PSV ble utvidet til også å gjelde for særorgan så måtte navnet på løsningen endres fordi flere særorgan ikke bruker betegnelsen Politimester på øverste leder, derav endring fra *Politimesterens* til *Politiets*. Informanten kan også fortelle at PSV var en av IT-løsningene som ble utarbeidet i godt samarbeid med enkelte brukere som la grunnlaget for at det ble et veldig brukervennlig produkt.

22. juli kommisjonen skriver at de har erfart at det er mulig, til tross for tungvinte IKT-løsninger, å skaffe mye verdifull ledelsesinformasjon i systemene som allerede eksisterer (NOU 2012: 14, 2012, s. 455). Hvis denne informasjonen kommer for eksempel fra IT-løsningen PSV, som henter data fra PAL Strasak, som henter data fra STRASAK, som henter data fra BL, så blir formuleringen riktig i forhold til at det beskrives som tungvint, men det kan oppfattes enkelt så lenge brukergrensesnitt er brukervennlig.

4.6.2 PSV og utvikling

PSV ble utviklet som et styringsverktøy mellom POD og politidistriktene. I politidistriktene var det den strategiske analytikerens rolle som var et bindeledd og arbeidet i PSV. For den strategiske analytikerens rolle var det en frustrasjon at det viktigste verktøyet ikke fikk den plassen den ble tildelt, offisielt:

«Imidlertid nevnes ikke PSV noe sted i PODs virksomhetsinstruks for politidistriktene (Politidirektoratet, 2010). Poenget her er at POD har laget en instruks for virksomhetsstyring av politidistriktene uten å fastsette bruken av det viktigste IKT-verktøyet. Samtidig gjøres det samme IKT-verktøyet til et hovedpoeng i disponeringsskrivet» (Benan & Kjenn, 2013, s. 30).

I likhet med PAL Strasad har også innholdet i PSV endret seg. Etter nærpolitireformen har målbildet forandret seg gradvis, og fra 2018 har politiet et målbilde som ikke forholder seg til kriminalitetsutviklingen på de sentrale styringsindikatorer (Kvithyld, 2019). Respondentene til Kvithyld opplever at målbilde ikke lenger er relevant (Kvithyld, 2019, s. 79). Når et system endrer seg og brukerne ikke ser nytten av det, vil det påvirke bruken av systemet vesentlig, da brukere vil vegre seg eller kun bruke systemet når de er pålagt. Leavitt (1965) beskriver at endringer vil påvirke bruken av teknologi, mens menneske vil også påvirke tilbake på teknologien. En annen konsekvens av å endre innholdet i styringsverktøyet er at det ikke vil være mulig å måle forskjellen før og etter nærpolitireformen for å se om hvilken effekt reformen har på styringsindikatorer som er endret. Dette handler om struktur og menneske, men også at teknologien ikke brukes slik den var ment som over tid (Leavitt, 1965).

Ser vi på beskrivelsen av nivå seks hvor Infrastrukturen er noe grunnleggende som må kunne fungere uavhengig av applikasjoner som kommer og går (Gottschalk, 2007), kan det være grunnlag for å lure på om POD ikke ønsket oppmerksomhet rundt det faktum at det er applikasjonene som sørger for at brukerne i politiet har de arbeidsverktøyene de trenger i hverdagen.

I NOU (2016) om Ny straffeprosesslov er PSV og PAL for STRASAK nevnt sammen med BL, og er inkludert i de 40 til 70 millionene som var anslaget for hva det ville koste å endre de

eksisterende datasystemer for å ta imot den nye straffeprosessloven, da det vil være behov for å overføre nye opplysninger fra BL til STRASAK og PSV (NOU 2016: 24, s. 532).

PSV er en utvidet PAL-løsning som henter data fra flere registre og systemer og dette er blant andre gjennom de opprinnelige PAL-løsningene som PAL STRASAK og PAL PO. Her blir det bygget flere broer mellom øyene, eller siloene, som beskrives som nivå fire i IT-modenhet (Gottschalk, 2007).

4.7 Indicia – en følge av Nokas-ranet i 2004

Indicia ble opprettet som et etterretningssystem med et etterretningsregister som hovedinnhold. Utviklingen videre i dette datasystemet gjør at det nå også består av en prosjektmodul og en søkemodul. Bakgrunnen for at Indicia ble opprettet er Nokas-ranet i Stavanger i 2004. Ranet av Norsk kontantservice (NOKAS) ble utført 5. april 2004 og er blant de mest omtalte rettssakene i norsk historie, da en politimann ble skutt og drept av ranerne (Berg, 2023). Informant 3 forklarer om arbeidet rundt saken:

«..det ble jo egentlig som en følge av Nokas, hvor man egentlig skulle dele data, og så var man ikke så god på det, så da ble det laget Indicia, for at alle skulle registrere inn i samme system...» (Informant 3).

Her forteller informanten at det skal registreres inn data i Indicia og at dette skulle være med på å hjelpe å dele informasjon. Indicia ble implementert for å registrere inn etterretningsdata i et etterretningsregister. Det vil si at det skulle være et selvstendig register hvor inputen legges direkte inn i og ikke hentes fra andre systemer.

I en artikkel fra 2012 i Stavanger Aftenblad uttaler tidligere politistasjonssjef Henry Ove Berg at det ble gjennomført en god lokal gjennomgang etter NOKAS-ranet, og at det ble funnet flere punkter som politiet ønsket å utbedre og at dette ble en liste, i motsetning til en form for rapport med evaluering, som ofte er tilfelle ved slike hendelser. I artikkelen listes det opp fem forbedringspunkter, hvorav den første er at det ble opprettet et felles etterretningsregister for alle politidistriktene (INDICIA) (Aass & Ergo, 2012a).

Året før NOKAS-ranet hadde Politiregisterutvalget levert sitt forslag til ny lov om politiregistre (NOU 2003: 21). Deres mandat besto av å gjennomgå Lov om strafferegistrering (Strafferegistreringsloven) fra 1971 og:

«utarbeide forslag til ny lov om politiregistre, som skal være tilpasset den øvrige lovgivning om behandling av personopplysninger, samt eventuelle andre forslag til lovgivning som berører saksområdet.» (NOU 2003: 21).

Det var da utarbeidet et juridisk forarbeid som ga en rettetråd for hvordan Indicia burde bygges opp. Indicia ble i utgangspunktet etablert som et nasjonalt etterretningsregister i 2006. Selve loven ble vedtatt i 2010 og selve ikrafttredelsen var i 2014, som utløste en revidering av Indicia, slik at det samsvarte med lovverket.

4.7.1 Indicia og utvikling

Etterretning er et eget fagområde i politiet og som et verdinettverk skal det være fokus på formidlervirksomhet i politiet (Gottschalk, 2007, s. 125). Men som informant 3 beskriver så er Indicia ikke et etterretningssystem for etterretning lenger:

« ja det er jo en nasjonal etterretningsløsning, ja som det står i lovverket hvert fall, men det er jo egentlig en etterforskning- og etterretnings eller etterretning- og etterforskning dataverktøy etter hvert, siden man ikke har noen måte å jobbe sammen på i BL, så man har da fått Indicia for å kunne jobbe på tvers av distrikter og kunne dele data» (Informant 3).

Det er lagt til en funksjon som hører til etterforskningsfaget, og da kan det gi inntrykk av at det Indicia også er et etterforskningssystem, slik informanten ovenfor beskriver. Indicia er i dag blitt omdøpt til et *informasjonssystem* med flere moduler.

Bakgrunnen for at Indicia kan oppfattes som et etterforskningssystem er blant annet et krav om etterforskningsplan i 2013 fra Riksadvokaten (Riksadvokaten, 2013). BL hadde ikke mulighet til å utvikles på den måten, og den teknologiske utviklingen når Indicia ble etablert var kommet mye lengre og er mer fleksibel. Siden den teknologiske utvikling var kommet mye lengre i 2006, er Indicia et mer moderne datasystem med flere muligheter (Eidet, 2019). Den består av en prosjektmodul, som er i tillegg til Etterretningsregisteret. Her var det

teknologisk mulig å utvikle og legge inn en metodikk som tilsvarte krav fra Riksadvokaten om etterforskningsplaner (Riksadvokaten, 2013) I rapporten «Avhørsteknikk i politiet» anbefaler Riksadvokatens arbeidsgruppe, under tiltak om etterforskningsplan, følgende:

«Prosjektmodulen i Indicia anbefales som et hensiktsmessig verktøy»
(Riksadvokaten, 2013, s. 90).

I forbindelse med Etterforskningsløftet, som var en del av tiltakene i forbindelse med nærpolitireformen, ble prosjektmodulen i Indicia tilpasset slik at det var mulig å ta ut en etterforskningsplan etter kravene fra Riksadvokaten. Dette kan sees på som en konsekvens av at politiet må bruke eksisterende IT-løsninger på viktige nytt oppdukkende krav til for å kunne følge gjeldende retningslinjer og regelverk. Informant 3 svarte følgende på hvordan nye teknologiske løsninger blir opprettet:

«det er jo ofte for å løse et problem da, eller ett eller annet, så må man jo se på; er dette noe vi har fra før av, eller kan løses i eksisterende systemer og så videre» (Informant 3).

Etterforskning og etterretning er to forskjellige virksomhetsområder i politiet, og det at etterforskning ikke har mulighet til å ha sitt eget system som kan utvikles etter behov, er en stor utfordring i politiet. Resultatet er at virksomhetsområder vikles inn i hverandre og det kan viske ut grenser som bør være til stede, mens andre alvorlige konsekvenser er at lovverk som er vedtatt og skal implementeres blir forsinket, som straffeloven, eller ikke implementert i sin helhet, som den nye straffeprosessloven.

Fremgangsmåten for å møte et teknologisk behov eller et krav i dag må fortsatt løses på samme måte som fra 2015, etter daværende justisministers uttalelser om at politiet kun skal modernisere datasystemene de allerede bruker, slik at det er mulig å kjøre nye tjenester på de gamle (Sinnes, 2015).

4.7.2 Indicia - samhandling og datakvalitet

Indicia er regulert av et lovverk som styrer mye av hvordan og hva som skjer med det som blir lagt inn. Det er Kripos som har behandlingsansvaret og det er krav om kurs for å få tilgang til å bruke etterretningsregisteret. I politiregisterforskriftens § 47-6 er det også et definert krav om at registrert Indicia informasjon skal etterkontrolleres av utpekt personell i politidistrikt/særorgan. I tillegg har politidistriktets/særorganets personvernrådgivere og Datatilsynet et særskilt kontrollansvar for hvordan Indicia benyttes i henhold til lovgivning (Eidet, 2019). Dette gjør at det er en høy kvalitet på det som ligger i etterretningsregisteret i Indicia.

Både Søkemodulen og Prosjektmodulen henter datagrunnlag fra andre systemer/registre og presenterer dette i Indicia. Det vil si at de også er en PAL-løsning i likhet med PSV, men resultatene vises i Indicia, da politiet ikke har hatt anledning til å utarbeide nye systemer siden Merverdiprogrammet ble avviklet.

4.8 Blink – en ny saksbehandlerløsning for våpensøknader

På politiets nettsider er det den 22.05.2023 lagt ut nyheten om at politiet tar i bruk en ny løsning for saksbehandling for våpensøknader (Politidirektoratet, 2023a). En av informantene beskrev dette som et stort prosjekt, hvor oppdraget i begynnelsen besto i å gå fra papirsøknader til å legge inn informasjon og søke via nettsider:

«...et jo stort prosjekt på gang som heter Blink hvor man egentlig har prøvd, begynte vel egentlig med å digitalisere våpensøknaden i form av at man slipper å skrive søknad på papir, man kan fylle ut på nett og så har det vært behandlet manuelt videre.

Men nå så er det logg inn med bank ID og hente informasjon, og så har man koblet det sammen med jegerregisteret sånn at liksom førstebiten går på alle som er jegere kan søke jaktvåpen og så flyttes noe over til

Brønnøysundregistrene i forbindelse med betaling og sånne ting, tror jeg, og så gjør vi oss da, kall det, den heter sikkert ikke vandelskontroll, men i hvert fall den type kontroll i eksisterende løsninger, eksempelvis gjennom PAL sånn at de systemene snakker sammen...» (Informant 3).

Den første delen av prosjektet som informanten beskriver ble kunngjort av justisminister Monica Mæland i september i 2021. «Nå digitaliserer vi våpensøknadene. Dette er en gledens dag for både jegere og saksbehandlere i politiet», sier Mæland (Børresen et al., 2021). Første steg var å gjøre det slik at søknadene fra publikum, i dette tilfellet jegere og skyttere kunne sendes inn elektronisk. Saksbehandlere i politiet gledet seg også over denne digitaliseringen, da de slipper å tyde håndskriften til søkere, men selve saksbehandlingen var fortsatt manuell og det reduserte ikke saksbehandlingstiden mye. Men det er en potensiell innsparing på fem millioner kroner i porto i året, som var en utgift politiet hadde i 2020 for å sende brev til alle som skulle registrere våpnene sine, kan vi lese på NRK.no sine sider (Børresen et al., 2021).

Den andre delen som informanten beskriver, er en mer eller mindre heldigitalisering av jaktvåpensøknader. Ved implementering av denne type ny IT-løsning vil dette kunne påvirke alle kategoriene som Leavitt beskriver (Leavitt, 1965). Det vil ha en stor innvirkning for de menneskene som jobber med våpensøknader. Oppgaven vil være den samme, men den vil utføres på en annen måte, da IT-løsningen er landsdekkende. Det vil være en stor tidsbesparelse for både politiet og søkeren. Det å spare tid og ha kortere saksbehandlingstid har vært et krav fra jeger og skyttere i lang tid tilbake. Det vil kunne defineres som påvirkning fra omgivelsene, slik Leavitt utvidet sin teori om etter kritikken om at den var noe enkel (Leavitt, 1965).

Men påvirkning fra omgivelsene betyr det at det blir gjort noe. Det er justisminister Emilie Enger Mehl som har bevilget 10 millioner kroner i 2022, for å korte ned behandlingstiden på våpensøknader ifølge nettsidene til Jakt & fiske, og hun var også med på lanseringen i mai i år (Schindler, 2023). I 2020 var Emilie Enger Mehl stortingsrepresentant, og var en ivrig forkjemper for å få digitalisert våpensøknadene. Det var da hun ba daværende justisministeren om å legge fram en konkret framdriftsplan for digitalisering av våpensøknadene, og rydde opp i den enorme budsjettsprekken på IKT-prosjekter i politiet (Eide, 2020).

Det er nå et eget team som jobber med det tekniske rundt våpenforvaltningen. Teamet er bestått av utviklere, designer, testleder og rådgivere i PIT, som skal være ansvarlig for retting og videre utvikling. Teamleder Ertresvaag forklarer i en artikkel i Jakt & fiske at både søkere og saksbehandlerne har vært involvert i utviklingen og IT-løsningen ble lansert når begge grupper var fornøyd (Schindler, 2023).

Men i forhold til modenhet i politiet så er dette fortsatt en IT-løsning som er på nivå fire, hvor det bygges broer fordi datasystemer og registre er i siloer og ikke snakker sammen (Gottschalk, 2007).

4.9 Fra hendelse til avgjort sak - Fremskritt

Informant 2 forteller at PIT nå jobber med noe som kalles *fra hendelse til avgjort sak* og har påbegynt arbeidet med å bytte ut brukergrensesnitt til PO og BL og det vil si at IT-arkitekturen også endres og bygges opp på nytt med ny teknologi. Informant 2 trekker frem at det vil sette ting i sammenheng:

«.. skal se da på flyten fra hendelse til avgjort sak, hvordan det flyter gjennom systemet og har ansvaret for ting på tvers av de underliggende systemene. En helt ny måte å gjøre det på sånn at man da for eksempel kan sørge for at PO faktisk snakker med Indicia og med BL og med hva det måtte være, så det er helt ny måte å gjøre det på, vi tror at det vil gjøre PIT i stand til å levere tjenester med mye mye høyere kvalitet fordi at ting må ses i sammenheng, istedenfor bare siloene...» (Informant 2).

Informant 2 har mye rett i at det vil bli høyere kvalitet, da brukergrensesnittet er en grunn til at data er dårlig i politiet, som vi har sett i denne analysen. Siloer er også en grunn til at det blir dårlig kvalitet, da det ikke kan kvalitetssjekkes i systemene dataen ligger i. Når siloene ikke lenger er tilstede, har politiet kommet seg til nivå fem, hvor IT-arkitekturen er på plass og applikasjoner og databaser henger sammen i en struktur (Gottschalk, 2007). For å ikke lenger ha siloer i politiet er løsningen å ha et datavarehus i fremtiden hvor man kan hente ut data på tvers av registre og systemer, forteller Informant 2:

«...så har du datavarehus bak der som gjør at du enkelt kan hente de dataene du trenger sånn at du får tillatelse til å hente data fra PO, fra eierne av PO, og så får du tillatelse for å hente data fra Strasak, avhengig av hva du skulle gjøre og da ordner den så da vet jeg for noe vi drar de inn datakildene dine i verktøyet og så setter du sammen de rapportene som du måtte ønske, rapportering på tvers..» (Informant 2).

Når informant 2 beskriver at du kan dra datakildene inn i et verktøy, som kan være forskjellige typer systemer eller applikasjoner, er dette en indikasjon på at det er noe grunnleggende som fungerer uavhengig av applikasjoner som kommer og går, altså nivå seks: Infrastruktur (Gottschalk, 2007).

Denne beskrivelsen er ganske lik det systemlandskapet i Figur 6 (side 23), som PIT (da PDMT) ønsket seg i 2005 hvor databasene samles i et datavarehus og hvor virksomhetsområdene selv velger ut hvilke data de trenger (Gottschalk, 2007). Et spørsmål her vil være er hvordan det har tatt så lang tid å begynne på arbeidet med å få en IT-arkitektur og en infrastruktur som politiet lenge har visst at de har behov for. Et åpenbart svar er at det ikke er politiet som bestemmer hva politiet trenger.

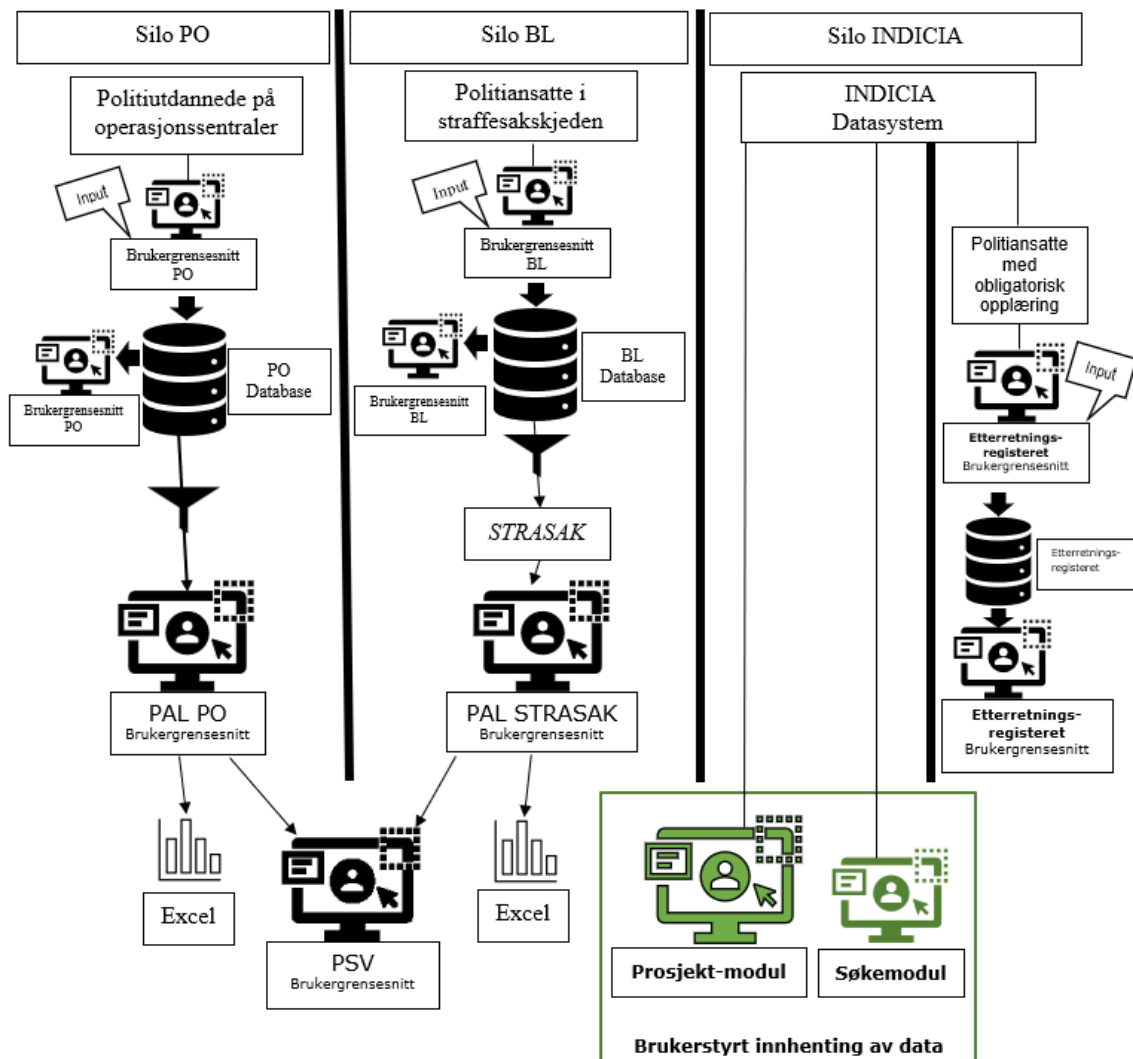
Politiet skriver i sin årsrapport som ble publisert i mars 2023 at for å imøtegå de påpekte utfordringene med gamle og ustabile IKT-systemer i politiet, har politiet startet prosessen med å endre arbeidsmetodene for raskere å kunne ta i bruk nye løsninger gjennom en mer smidig utviklingsmetodikk – ofte omtalt som produktorientert utvikling. Gjennom den nye måten å arbeide på, vil det gå kortere tid fra et behov er avdekket til en løsning gir verdi for brukeren. Produktorientert utvikling vil følgelig bidra til å redusere politiets etterslep med henhold til å skifte ut og fornye gamle og ustabile IKT-systemer. *Fra hendelse til avgjort sak*, vil på sikt bidra til at to store sentrale, men gamle løsninger vil bli erstattet, bygget på ny teknologi og med et brukergrensesnitt tilpasset brukerne (Politidirektoratet, 2023b, s. 57).

En endring av arbeidsmetode kan være en avgjørende måte å få igjennom behov, men hvem som er tiltenkt brukeren er et viktig spørsmål. Er det publikum og politikere som skal styre politiets IT-utvikling, eller er det politiet selv.

4.10 Oppsummering av hovedfunn

Leavitts modell (1965), som er et akseptert rammeverk når det gjelder studier på IKT-systemer hvor det er flere kategorier som skal virke sammen og gjensidig justere hverandre (Iversen, 2012), viser i denne oppgaven til at det er omgivelsene i form av politikere, og ikke de som jobber med eller i teknologien, som tar de store avgjørende beslutningene om utviklingen av informasjonsteknologi i politiet. Dette funnet er i tråd med internasjonal forskning på området utført av forskningsprosjektet Critical Understanding of Predictive Policing (CUPP), der forskere hevder at lite av de digitale teknologiene, programvaren eller anskaffelsesprosessene knyttet til digitaliseringen av politi og rettshåndhevelse er nøytrale eller teknokratiske, de er dypt politiserte (Aurstad, 2023).

Figur 9. Visualisering av siloer og øde øyer

Note. Forenklet modell av hvordan informantene har beskrevet dagens oppbygning av PO, BL og Indicia.

Figur 9 er et forsøk på å illustrere hvordan informantene beskriver at systemene finnes i siloer og snakker ikke med hverandre, og heller ikke har et godt brukergrensesnitt for å hente ut data før man kommer til PAL-løsningene hvor det kan hentes data fra og bygge sammen til et søk, som for brukeren er et kjent brukergrensesnitt. Indicia ble opprettet som et etterretningssystem og er teknologisk nyere og bedre rustet for endringer, og har en annen oppbygning enn PO og BL, men har samme brukergrensesnitt som PAL og PSV. Informasjon som lagres i Etterretningsregisteret er i en egen database, men dette er lagret på et format som er nyere enn PO og BL. Indicia er også skjermet med et eget opplegg for både kvalitetskontroll og sletting av informasjon etter lovverket i systemet (Politiregisterforskriften, 2013).

Prosjektmodulen og søkmodulen er brukerstyrt og ikke knyttet til noen database. Prosjektmodulen er således godt egnet til å samle data fra alle politiets systemer slik det var tenkt som et verktøy for virksomhetsområdet Etterretning. Som vi har sett har også Etterforskning fått bygget inn en funksjonalitet som ivaretar kravet om Etterforskningsplan. Det er i utgangspunktet få grenser på hva som kan bygges ut fra prosjektmodulen og faren er at alt som kommer av krav fra andre virksomhetsområder vil legges inn her og undergrave et datasystem som virker etter formålet sitt. For brukere som da åpner «silo» Indicia på datamaskinen kan det virke som at man jobber i et etterretningssystem, mens det med tiden har blitt mer et informasjonssystem. Brukere som går inn i prosjektmodellen vil ikke se det teknologisk skille. Utviklingen etter det flere av informantene forklarer kan oppsummeres som at politiet løser IT-oppgaver som de løse operative oppdrag – det er noen som må ordne noe nå (Bittner, 2005/1974).

4.10.1 Datakvalitet - Sjøppel inn, sjjøppel ut

De to største og viktigste datasystemene politiet har er PO og BL. Det er politiansatte og operatører som registrerer inn data i disse systemene. Formålet deres er at det de legger inn skal brukes i den enkelte hendelse eller sak. I tillegg må operatører forhandle med teknologien for å legge inn data og i BL er det bygget opp foranstaltninger som skal hindre at det ikke blir lagt inn noe ulovlig, etter det en informant har forklart. Kvaliteten på data man får ut av et datasystem er ikke bedre enn det som legges inn. Dette går under det kjente uttrykket «Garbage in, garbage out» - GIGO i datateknisk terminologi.

Figur 9 illustrerer at det er mye av det som registreres inn i BL blir brukt til mye mer enn bare enkeltsaker. Det er først og fremst straffesakskjeden som bruker dette i enkeltsaker, men så omgjøres dette også til tall og statistikk. I tillegg er det med på å danne kunnskapsgrunnlag for beslutningsstøtte når det gjelder kartlegging og analyse av registrert kriminalitet.

Det er utdaterte brukergrensesnitt som gjør det vanskelig å legge inn god data. Vi ser også at det er lokale variasjoner i de gamle systemene som gjør at opplæringen rundt de gamle systemene varierer slik informantene erfarer. Silo-oppbygningen gjør at kvalitetssikring av data må gjøres i hvert enkelt system, der det er lite fleksibelt i PO og BL, mens i Indicia er dette ivaretatt av lovverk og fordi det er teknologisk nyere (Eidet, 2019).

5. AVSLUTNING

I denne masteroppgaven har fire erfarne teknologer fortalt om hvordan de opplever hvordan viktige datasystemer og data-løsninger har utviklet seg i politiet. Det ble til sammen syv forskjellige informasjonsteknologier som ble beskrevet og analysert. Rekkefølge for hvordan de ble presentert i denne oppgaven ble til ettersom det falt i en naturlig rekkefølge basert på når de ble opprettet og hva de inneholdt.

Det er tydelig ut ifra 22. juli kommisjonens rapport at politiet har et stort behov for å ha en IT-situasjon som kan løse de oppgavene som ligger i samfunnsoppdraget (NOU 2012: 14). Vi ser i denne analysen at det ikke er tilfelle. Det er i realiteten ikke blitt utviklet nye datasystemer siden 2009. Merverdiprogrammet ble stoppet i 2015, og en politisk arbeidsordre om å legge alle videre IT-behov i eksisterende systemer og løsninger har hemmet politiet i å utvikle seg på en normal måte når det gjelder informasjonsteknologi, ifølge flere av informantene.

Konsekvensene er at mange av de systemene som finnes, er overfylt med mye mer enn det de er dimensjonert for. PAL Strasak er utvidet med alt som er mulig fordi brukergrensesnittet er oppdatert og brukervennlig. BL, det elektroniske straffesakssystemet, kan ikke lenger takle store endringer i lovverk. Det er også blitt en uheldig sammenblanding av politiets virksomhetsområder i systemene; for å drive etterforskning åpner man et etterretningssystem.

Denne oppgaven skulle se på hvordan registre og datasystemer blir til i politiet. Etter det informantene forklarer er ikke interne utredninger som viser til et behov i politiet, men oppdukkende hendelser som tidvis setter IT-situasjonen i politiet i søkelyset. Det var OL 1994 som satte innføringen av datasystemer som PO og BL i gang for fullt i politiet. Men den videre utviklingen av disse har vært beskjeden. Merverdiprogrammet skulle være IT-flaggskipet til politi-Norge, etter at 22. juli kommisjonen sablet ned hele IKT-situasjonen i politiet og krevde store oppdateringer. Det faktum at Merverdiprogrammet ble lagt ned, med en videre strategi om å bygge på det man har, uten å ta tak i bland annet den grunnleggende IT-arkitekturen har gjort at politiet utvikler der det er teknologisk mulig og billigst, uten at de kan ta en vurdering på om det er fornuftig eller hensiktsmessig i et strategisk eller langsiktig perspektiv.

Brukergrensesnittet er gammelt og utdatert når det gjelder PO og BL. Dette er to av de viktigste datasystemene i politiet og kilden til den største inputen av data i politiet. Et utdatert brukergrensesnitt gjør at datakvaliteten blir dårlig. Dette er data som også brukes til å styre politiet, leverer tall og statistikk, og danner grunnlaget for analyser og forskning på kriminalitet. PAL-løsningene har et oppdatert brukergrensesnitt og er løsningen som gjør at politiet kan få ut data (output) av en gammel IT-struktur.

Indicia ble utviklet etter Nokas-ranet, som skjedde i en tid hvor det var gode forutsetninger for å lage et helt nytt datasystem, og det ble det bygget opp et etterretningssystem. Det var heller ingen store rapporter som ble skrevet og lite politisk innblanding. Politiet utviklet systemet etter egne behov med god involvering av brukere. Når BL ikke har mulighet til å utvikles, bare vedlikeholdes og det kommer et lovpålagt krav om en etterforskningsplan, da legges den inn i Etterretningssystemet – fordi det er det som er mulig. Faren for at behov fra andre virksomhetsområder også legges inn i prosjektmodulen til Indicia er en sannsynlighet, slik informant 3 beskriver det.

Vi ser eksempler på at når et datasystem videreutvikles, så har akronymene blitt stående mens innholdet eller bruken har blitt endret. Et eksempel er PSV som først het Politimesterens styringsverktøy og ble endret til Politiets styringsverktøy, da det ble utvidet fra å brukes av politidistrikt til særorgan. Så lenge man bruker et akronym er det kun de som jobber i eller med datasystemet være oppmerksomme på endringene. I tillegg er også innholdet i PSV endret. Etter at nærpolitireformen ble implementert har PSV sakte mens sikkert blitt strippet for kriminalitetsmål og styringsmålbilde er ikke gjenkjennelig for brukere (Kvithyld, 2019). Det kan være med på å skjule vesentlige endringer i et system. PAL Strasak som opprinnelig skulle presentere tall og statistikk, brukes til helt andre oppgaver enn å være et verktøy for analyse og ledelse.

5.1 Diskusjon

Informantene beskriver en utvikling som er preget av at det er hendelser av forskjellige typer som gjør at politiet får oppgradert og eventuelt utviklet nye datasystemer. Det skal lages nå og løse et problem. Etter 2009 er det i realiteten ikke blitt opprettet noen nye datasystemer, det er kun bygget på det politiet har. Arbeidsmetoden blir på samme måte som den operative delen av politiet, som Egon Bittner har beskrevet som «*something that ought not to be happening and about which someone had better do something now*» (Bittner, 2005/1974). Det gjør at politiet ikke får utviklet strategiske eller overordnede planer når det gjelder informasjonsteknologi.

Ser vi på Leavitts modell kan det se ut som at det burde være en enkel måte utvikle informasjonsteknologi når alle jobber sammen mot et felles mål (Leavitt, 1965). Politiets arbeidsmetode om å løse problemer som oppstår umiddelbart er i realiteten ikke en levedyktig strategi når det gjelder teknologisk utvikling. Denne arbeidsmetoden ble i hovedsak innført fra Merverdiprogrammet ble avvirket, og politiet har ikke hatt mulighet til å ta tak i de store utfordringene som Merverdiprogrammet skulle løse.

Analysen viser at politiet er på nivå fire i Gottschalks vekstmodell, Integrasjon, der det fortsatt ikke er mulig for systemene å snakke sammen og det gjør at politiet ikke er i stand til å løse samfunnsoppdraget på en hensiktsmessig måte. Det er IT-arkitektur som er neste nivå og det har gått mange år siden politiet selv la frem forslag om løsning på dette i 2005. En IT-arkitektur gjør at databaser og applikasjoner henger sammen i en struktur. I neste nivå som er Infrastruktur så skal det grunnleggende fungere uten å være avhengig av applikasjoner som kommer og går. Det vil gjøre det enklere å oppdatere for eksempel brukergrensesnittet slik at det vil være brukervennlig og kunne utvikles i et tempo som brukeren selv er komfortabel med.

Det har blitt utviklet mye i det politiet har av informasjonsteknologi, og det er sannsynlig at det er mye som i utgangspunktet ikke skulle være der det er i dag. Spørsmålet om hvordan politiet skal løse dette når man nå i prosjektet «fra hendelse til avgjort sak» skal over tid erstatte PO og BL. Vil det være mulig å se hva som ligger hvor og ivareta alle de behovene som i de siste 15 årene er bygget inn andre steder enn det som er forstandig og logisk.

Det er omgivelsene som er de store pådriverne til politiets IT-utvikling i dag og ikke politiet selv. Det er politikere som velger å investere i teknologi, men dette er noe som er langsiktig og av den grunn ikke vil gi gevinst i forhold til investeringer på kort sikt. Det er også vanskelig å vise til gevinst, når politiet jobber med verdier som ikke kan måles direkte i profitt (Gottschalk, 2007). Det har også vært noen større IT-skandaler i Norge og det kan være en av hovedgrunnene til politisk motvilje, da dette var fokus i media rundt tiden Merverdiprogrammet var operativt (Hoff, 2011).

Det er ved hendelser og spesielt i de tilfeller hvor det blir laget rapporter som påpeker at det må gjøres noe med politiets systemer, da er det mange interessenter involverte og det kreves handling fra politisk hold. OL-94 var en hendelse hvor politiet på forhånd kunne beskrive og forme utviklingen av informasjonsteknologien, ut ifra de behovene de så for seg. Dette resulterte i datasystemene PO og BL, som fortsatt består i dag. Merverdiprogrammet ble forsøkt implementert etter massiv kritikk av IT-situasjonen i politiet av 22. juli kommisjonen og andre rapporter i kjølvannet av samme hendelse. Det ble produsert mange rapporter fra flere konsulentfirmaer og det var bevilget en stor sum penger, men resultatet ble at det ble stoppet. Begrunnelsen var at det ble dyrere og ville bruke lengre tid, og det ble stanset av justisministeren. I et tilfelle der det ikke ble laget store rapporter, som etter NOKAS-ranet, hvor det kun var en intern gjennomgang av politiets behov, så fikk politiet jobbet frem et nytt etterretningssystem, som fungerer så bra at også det blir benyttet til andre fagområder.

Blink ble lansert i 2023, og er en IT-løsning som gjør at en papirsøknadsprosess har blitt digitalisert fra papir til en helhetlig løsning i to steg. Man kan tenke seg at det er ingen tvil om at saksbehandlere i politiet har ønsket seg dette i lang tid. Men det er kravet fra publikum som har vært grunnen til gjennomslaget, og da gjennom et sterkt politisk engasjement av justisministeren. Løsningen er bygget på den samme IT-arkitekturen som politiet har hatt siden de startet med å ta i bruk informasjonsteknologi fra 1994, men dersom brukerne har et oppdatert brukergrensesnitt og IT-løsningen virker, så er vil ikke dette merkes så godt, så lenge brukergrensesnittet er moderne.

BL og PO er robuste systemer som ble planlagt og bygget før en hendelse. Andre systemer bygges opp etter hendelser som ikke burde ha skjedd, men som skjedde og politiet måtte gjøre

noe med det. Evalueringer gjør det politisk og da er det å vise handlekraft viktigere å vise til produktet som politiet trenger.

Reformer flytter på mennesker i en virksomhet og slike store endringer krever også en fleksibel informasjonsteknologi. Vinningen går opp i spinningen når det koster mer å oppdatere gammel informasjonsteknologi for at politiet skal kunne jobbe for eksempel ved nye tjenestesteder. Det er ikke før politiet er på nivå seks at det vil være en gevinst å flytte mennesker rundt.

Dersom ikke IT-strukturen er bygget for slike strukturelle endringer vil det ikke være mulig å oppnå en gevinst. Det kan illustreres ved å anerkjenne at politiet er fortsatt på nivå fire fra 1994, da PO og BL ble tatt i bruk. Det er fortsatt et krav om at IT-arkitektur og Infrastruktur er (nivå fem og seks) på plass før man kan se på gevinst som er nivå syv (Gottschalk, 2007).

Der det er et brukervennlig brukergrensesnitt er det mindre behov for opplæring. Det er mange forskjellige typer mennesker som jobber i politiet. Disse har varierende bakgrunn og opplæring i bruken av datasystemene. Strukturen i politiet er mer utsatt for forandringer enn det teknologien er. Selv om det er en sammenheng for å få dette til en optimal symbiose er det svært mange faktorer som virker inn. Hovedoppgaven er samfunnsoppdraget som alle i politiet har et forhold til. Teknologien, som i denne oppgaven er hovedsakelig informasjonsteknologi, er lite utviklet i forhold til utviklingen i samfunnet ellers, og i denne oppgaven ser man tendenser til at det struktur og endringer i virksomhetens geografiske områder som er mest utsatt for forandringer. Det kan være med på å hemme utviklingen av informasjonsteknologien. Modellen og samhandlingen mellom kategoriene til Leavitt viser at denne måten å drive virksomhet på er politisk og er lite forankret vitenskapelig (Leavitt, 1965).

5.2 Videre forskning

Hva er det som gjør at politiet ikke har en naturlig utvikling når det gjelder IT? Det er mange faktorer som skal spille sammen, og dette klarer man i andre offentlige etater som Statens vegvesen. Der har de hatt avslutning av en stormaskin, av det som kalles motorvognregisteret (Statens vegvesen, 2020). Når Statens vegvesen har klart det er det grunn til å se på hvordan dette har gått til og sammenligne med politiet får å avdekke hva som må til for at også politiet skal kunne følge med i utviklingen.

Politiet er en etat som må ha mye utstyr for å fungere. Operativt materiell, samt biler og andre nødvendige personlig utstyr er viktig og må prioriteres økonomisk. Er dette med på å undergrave andre behov politiet trenger for å fungere mer optimalt, som informasjonsteknologi?

Politiet er ekspert på å løse de utfordringene som ingen andre kan løse der og da. Er dette en arbeidsfilosofi som også favner over når det gjelder IT. Det at politiet i mange år har bare bygget på de datasystemene de har for å løse oppdukkende behov?

Det hadde vært spennende med en kvantitativ undersøkelse på alle datasystemene i politiet med programmeringsspråk, hylleware eller organisasjonsspesifikk, hvor lenge det har vært operativt, formål, innhold, med antall brukere og forventet levetid – hvis mulig? Hylleware eller organisasjonsspesifikk teknologi vil si noe om tilgang til opplæringsmateriell.

Dokumentstudier rundt hvordan offentlige dokumenter som St. meld. 22 (2000–2001) (s. 321) beskriver datasystemet PO og om det svarer til virkeligheten. Beskrivelse fra NoU vs Lundgaard beskrivelser (Lundgaard, 2019).

5.3 Frampek

Politiet har påbegynt arbeidet med å erstatte BL og PO i 2023. Vi ser i denne oppgaven, hvor opplevelser fra erfarne teknologer er i fokus, at det er mange IT-løsninger og andre IT-behov som er bygget ut ifra disse kildesystemene og som ikke nødvendigvis er logiske. Det er viktig at nye teknologer som skal sørge for at politiet kommer seg videre i den teknologiske utviklingen tar hensyn til disse IT-løsningene, da det er mange av politiets ansatte som jobber i disse løsningene. Nye teknologer må ha en forståelse av den helhetlige IT-situasjonen i politiet, spesielt fra brukernes side, for å unngå at de kaster ut babyen med badevannet.

Politiet har i mange år jobbet etter en arbeidsordre fra politisk hold om at de må forholde seg til det de har av informasjonsteknologi. Resultatet er at det er eldgammel teknologi som ligger i bunn. Jeg mener det er viktig er at politiet selv anerkjenner hvor de er i dag og hvordan de kom dit. I denne oppgaven ser vi at det er omgivelsene som i stor grad har påvirket politiets IT-utvikling. Ved å jobbe med og i eksisterende systemer og IT-løsninger over så lang tid har det ikke vært rom for eller vilje til å melde inn behov for nye datasystemer i politiet. Her er det potensielt et stort ubesvart behov for nye datasystemer som må dekkes og settes i system.

Politiet har behov for et Merverdiprogram som gjennomføres, men i en annen arbeidsform. Indicia ble bygget og satt i produksjon med liten innblanding fra omgivelsene og det forelå ingen store evalueringsrapporter. Merverdiprogrammet var preget av mange konsulentrapporter og politisk styring på bakgrunn av disse. Det gikk ikke bra. Midler til utvikling av politiets informasjonsteknologi må bevilges direkte til Politiets IT-enhet. Omgivelsene, som i denne oppgaven har vist seg å være politikere og Politidirektoratet, må la politiet selv kunne se behov og utvikle teknologien når de trenger den. Utviklingen av informasjonsteknologi i politiet kan ikke begrenses av bunkevis med teoretiske konsulentrapporter eller en politisk agenda.

6. LITTERATURLISTE

- Aurstad, B. (2023). Digitaliseringen af politiet er ikke neutral, men politisk. *NordForsk*.
<https://www.nordforsk.org/sv/news/digitaliseringen-af-politiet-er-ikke-neutral-men-politisk>
- Benan, R. A. & Kjenn, B. L. (2013). *Kunnskapsstyrt politi : strategiske analyser i praksis* [Mastergradavhandling, Politihøgskolen]. Oslo.
- Berg, J. K. (2023, 12.04.2023). NOKAS-ranet. I S. Kristiansen (Red.), *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/NOKAS-ranet>
- Bittner, E. (2005/1974). Florence Nightingale in pursuit of Willie Sutton: A theory of the police IT. Newburn (Red.), *Policing: Key readings* (s. 150-172). Willan Publishing.
- Bjørgero, T. & Myhrer, T.-G. (2015). *Forskningsetisk veileder for Politihøgskolen*.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Brown, J. (1996). Police research: Some critical issues. I F. Leishman, B. Loveday & S. P. Savage (Red.), *Core issues in policing* (s. 177-190). Longman House.
- Bukve, O. (2021). *Forstå, forklare, forandre: om design av samfunnsvitenskaplege forskingsprosjekt*. Universitetsforlaget.
- Børresen, M. F., Løberg, A. K. & Eide, S. S. (2021, 02.09.2021). Papirmølle kosta millioner og ødela jakt. *NRK*. <https://www.nrk.no/innlandet/na-kan-du-soke-om-vapentillatelse-digitalt-1.15633071>
- Davies, M. (2016). To What Extent Can We Trust Police Research? - Examining Trends in Research 'on', 'with', 'by' and 'for' the Police. *Nordisk Politiforskning*, 3(02), 154-164. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2016-02-06>
- Dvergsdal, H. (2021, 01.12.2021). Digitalisering. I P. A. Busch (Red.), *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/digitalisering>
- Eide, S. S. (2020, 13.09.2020). Dette skjemaet skaper kø før jakta. *NRK*.
<https://www.nrk.no/innlandet/krever-at-vapensoknader-behandles-elektronisk-for-a-fa-ned-saksbehandlingstiden-1.15155724>
- Eidet, T. (2019). *Politiets etterretningsregister Indicia: en upålitelig ryktebørs eller en troverdig kilde? Hvilke strukturelle og individuelle faktorer påvirker informasjon som politiansatte registrerer i Indicia?* [Masteroppgave, Politihøgskolen].
-

- Elden, J. C. (2022). Riksadvokaten. I *Store norske leksikon*. Hentet 10.11.2023 fra <https://snl.no/Riksadvokaten>
- Elden, J. C. (2023). straffeprosessloven. I *Store norske leksikon*. Hentet 09.12.2023 fra <https://snl.no/straffeprosessloven>
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Pax.
- Glaser, B. & Strauss, A. (1967). Grounded theory: The discovery of grounded theory. *Sociology the journal of the British sociological association*, 12(1), 27-49.
- Gottschalk, P. (2007). *Etterforsningsledelse: kunnskapsdeling, organisering og IKT*. Vett & viten.
- Gundhus, H. I. (2009). *For sikkerhets skyld: IKT, yrkeskulturer og kunnskapsarbeid i politiet*. Unipub.
- Hoff, P. M. (2011). For mange it-skandaler i Norge. *Computerworld*. <https://www.cw.no/hva-andre-mener/for-mange-it-skandaler-i-norge/606621>
- Inderhaug, E. (2019, 26.09.2019). Dataproblemer rammet operasjonssentralene: Kunne blitt kritisk. *Politiforum.no*. <https://www.politiforum.no/jorn-schjelderup-operasjonssentralen/dataproblemer-rammet-operasjonssentralene-kunne-blitt-kritisk/154660>
- Iversen, T. A. (2012). *Effektivisering av politiet: nye IKT-løsninger eller økt digital kompetanse?* [Master, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for ...]. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/268595>
- Jacobsen, M. H. (2002). Quo vadis, grounded theory?: en sociologisk tilstandsrapport over grounded theory og et forsøg på videreudvikling. I *Liv, fortælling, tekst: strejftog i kvalitativ sociologi*. Aalborg Universitetsforlag.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Abstrakt forlag.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori?: nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Kolsrud, K. (2020, 24.01.2014). Arbeidet med ny straffeprosesslov er lagt på vent. *Rettt24.no*. <https://rett24.no/articles/arbeidet-med-ny-straffeprosesslov-er-lagt-pa-vent>
- Kvithyld, M. (2019). *Implementering av PSV i Oslo Politidistrikt: Tre praktiske eksempler* [Masteroppgave, Politihøgskolen].
-

- Leavitt, H. J. (1965). Applied Organizational Change in Industry, I JG March (ed.) Handbook of Organizations. *Chicago: Rand McNally, 1144, 1170.*
- Lomell, H. M. (2020, 09.12.2023). Mørketall. I H. M. Lomell (Red.), *Store norske leksikon.* <https://snl.no/m%c3%b8rketall>
- Lundgaard, J. (2019). Kritisk kunnskap: Meningsdannelse og beslutningsprosesser ved politiets operasjonssentral. *Oslo: University of Oslo.*
- Lundgaard, J. M., Flinterud, G., Bjørkelo, B. & Dahl, J. Y. (2022). Transparens og tilsløring i politiets kunnskapssystemer. *Nytt norsk tidsskrift, (2), 111-121.*
- Merverdiprogrammet, P. (2015). *Kvalitetssikring av styringsunderlag og kostnadsoverslag for valgt prosjektalternativ (KS2).* Dovre Group & Transportøkonomisk institutt.
- Nilsen, L. V. (2021, 10.12.2021). Lillehammer-OL går viralt. I A. S. Myhre (Red.), *Nasjonalbiblioteket.* Hentet 09.12.2023 fra <https://www.nb.no/historier-fra-samlingen/da-norge-fikk-internett/>
- Nilssen, V. L. (2012). *Analyse i kvalitative studier: den skrivende forskeren.* Universitetsforlaget.
- NOU 1981: 35. (1981). *Politiets rolle i samfunnet.*
- NOU 2003: 21. (2003). *Kriminalitetsbekjempelse og personvern — - politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger.* J.-o. beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2003-21/id147109/>
- NOU 2012: 14. (2012). *Rapport fra 22. juli-kommisjonen.* Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- NOU 2013: 9. (2013). *Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer : Politianalysen.* Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- NOU 2016: 24. (2016). *Ny straffeprosesslov.* J.-o. beredskapsdepartementet. Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- Nätt, T. H. & Rossen, E. (2023, 15.02.2023). Brukergrensesnitt. I H. Øverby (Red.), *Store norske leksikon.* <https://snl.no/brukergrensesnitt>
- Politidirektoratet. (2023a, 22.05.2023). Ny saksbehandlingsløsning for våpensøknader. *Politiet.no.* <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2023/05/22/ny-saksbehandlingslosning-for-vapensoknader/>

- Politidirektoratet. (2023b). *Politiets årsrapport 2022*. Politidirektoratet.
<https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/rapporter/politiets-arsrapport-2022.pdf>
- Politiet.no. (2022). *Anmeldt kriminalitet* [Her finner du tall og fakta om anmeldte lovbrudd og politiets behandling av straffesaker. Tallene gir en indikasjon på utviklingen av kriminaliteten i samfunnet.]. Hentet 28.10.2023 fra <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2022/01/31/oslo-politidistrikt-har-hoyest-tillit-i-politi-norge/>
- Politiet.no. (2023). *Politiets IT-enhet*. Hentet 20.10.2023 fra <https://www.politiet.no/om-politiet/organisasjonen/sarorganene/pit/om-pit/organisasjonen/>
- Politi-loven. (1995). *Lov om politiet* (53). Justis- og beredskapsdepartementet.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53>
- Politiregisterforskriften. (2013). *Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten* (1097). Justis- og beredskapsdepartementet.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-09-20-1097?q=politiregisterforskriften>
- Politiregisterloven. (2010). *Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten* (16). Justis- og beredskapsdepartementet.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-05-28-16>
- Prop. 1 S (2011–2012). (2012). *Statsbudsjettet for 2012*. Justis- og beredskapsdepartementet.
Prop.
https://www.regjeringen.no/contentassets/94dc77158fbb47ebb49f17919c536e57/no/pdfs/prp201120120001_jdddddpdfs.pdf
- Rachlew, A. (2010). Å forske på sine egne : metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon. I (s. s. 127-149). Politihøgskolen, cop. 2010.
- Regjeringen.no. (2001). *Om St.meld. nr. 22 (2000-2001)*. Justis- og beredskapsdepartementet.
Hentet 28.10.2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-22-2000-2001-/id431872/?ch=1>
- Regjeringen.no. (2009). *Om Ot.prp. nr. 108 (2008-2009)*. Justis- og beredskapsdepartementet.
Hentet 28.10.2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-108-2008-2009-/id572473/sec3>

- Regjeringen.no. (2020). *Om Meld. St. 29 (2019–2020)*. Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet 11.11.2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-29-20192020/id2715224/?ch=6>
- Regjeringen.no. (2023). *Regjeringen åpner ti nye polititjenestesteder i 2024*. Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet 11.11.2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-apner-ti-nye-polititjenesteder-i-2024/id2990460/>
- Riksadvokaten, A. o. a. (2013). *Avhørsmetodikk i politiet*. Riksadvokaten. <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/10/Avh%C3%B8rsmetodikk-i-Politiet-med-vedlegg.pdf>
- Schindler, A. (2023). Digital behandling av våpensøknad i hele landet. *Jaktogfiske*. <https://jaktogfiske.njff.no/vapensoknad/digital-behandling-av-vapensoknad-i-hele-landet/236547>
- Silverstone, R. (2005). 12 Domesticating domestication. Reflections on the life of. *Domestication of media and technology*, 229.
- Sinnes, Å. (2015, 02.07.2015). Full stopp for Merverdiprogrammet. *Politiforum.no*. <https://www.politiforum.no/nyheter/full-stopp-for-merverdiprogrammet/123897>
- Skilbrei, M.-L. (2019). *Kvalitative metoder : planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon* (1. utgave. utg.). Fagbokforlaget.
- St. meld. 22 (2000-2001). (2001). *Politireform 2000 : et tryggere samfunn*, . Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-22-2000-2001-/id431872/>
- St.meld. nr. 42 (2004-2005). (2005). *Politiets rolle og oppgaver*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/>
- Statens vegvesen. (2020). *Nytt, moderne og framtidsrettet motorvognregister på plass*. Statens vegvesen. <https://www.vegvesen.no/om-oss/presse/aktuelt/nasjonalt/nytt-moderne-og-framtidsrettet-motorvognregister-pa-plass/>
- Sætre, M. (2007). *Analyser av kriminalitet: en innføring i data og metoder i samfunnsvitenskapelige og strategiske kriminalanalyser*. Høyskoleforl.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal Akademisk.
-

- Trædal, T. (2015, 28.05.2015). De ni store politiprojektene. *Politiforum.no*.
<https://www.politiforum.no/nyheter/de-ni-store-politiprojektene/123218>
- Vihovde, E. H. (2019, 06.11.2019). Programmeringsspråk. I E. Rossen (Red.), *Store norske leksikon*. <https://snl.no/programmeringsspr%C3%A5k>
- Wathne, C. T. (2018). *Målstyring i politiet: i teori og praksis*. Cappelen Damm akademisk.
- Zondag, M. H. W. (2014, 15.02.2014). POD-direktør enig i at Politidirektoratet ikke har vært modne for IKT-løft. *NRK*. <https://www.nrk.no/norge/slik-skal-pod-lose-ikt-problemene-1.11546735>
- Aass, H. P. & Ergo, T. (2012a, 18.08.2012). Vår evaluering var god nok. *Stavanger Aftenblad*. <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/jg0Wo/vaar-evaluering-var-god-nok>

Vedlegg

Vedlegg 1

Meldeskjema til NSD

04.12.2022, 19:47

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Meldeskjema

Referansenummer

286875

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

Navn (også ved signatur/samtykke)

Fødselsnummer eller andre nasjonale identifikasjonsnumre

E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator

Lydopptak av personer

Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person

Beskriv hvilke bakgrunnsopplysninger du skal behandle

Arbeidssted, utdanningsbakgrunn, kjønn, stilling.

Prosjektinformasjon

Prosjektittel

Mastergrad i Politivitenskap - teknologi skaper kunnskap.

Prosjektbeskrivelse

Masteroppgave i Politivitenskap, kull 2019.

På hvilke måter svarer informasjonsteknologien i politiet på analytikerens behov for kunnskaping.

Dersom personopplysningene skal behandles til andre formål enn behandlingen for dette prosjektet, beskriv hvilke

Skal ikke brukes til andre formål.

Begrunn hvorfor det er nødvendig å behandle personopplysningene

Det er nødvendig for å komme i kontakt med nøkkelpersoner som kan belyse problemstillingen jeg ønsker å forske på. Det er bare jeg som vil ha tilgang til alle personopplysningene.

Ekstern finansiering

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Elin Hasselknippe, [REDACTED] tlf: [REDACTED]

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Politihøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Johanne Yttri Dahl, johdah@phs.no, [REDACTED]

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Teknologer som jobber med systemer i politiet.

Beskriv hvordan rekruttering eller trekking av utvalget skjer

Starter i eget nettverk som har blitt etablert i løpet av masterstudiet. Videre blir det etter snøballmetoden.

Alder

23 - 67

Personopplysninger for utvalg 1

Navn (også ved signatur/samtykke)

E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator

Lydopptak av personer

Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av personopplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

Ikke utfyllt

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

svare på eposten hvor samtykket ble innhentet.

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet personopplysninger om seg selv?

Informantene vil få tilbud om å høre igjennom intervjuet og komme med utdypende svar, og når intervjuet er transkribert vil de få mulighet til å lese igjennom og komme med eventuelle rettelser.

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Behandling

Hvor behandles personopplysningene?

Ikke utfyllt

Hvem behandler/har tilgang til personopplysningene?

Ikke utfyllt

Tilgjengeliggjøres personopplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonalorganisasjon?

Nei

Sikkerhet**Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?**

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

Ikke utfyllt

Varighet

Prosjektperiode

01.12.2022

-

30.04.2025

Hva skjer med dataene ved prosjektslutt?

Data anonymiseres (sletter/omskriver personopplysningene)

Hvilke anonymiseringstiltak vil bli foretatt?

Ikke utfyllt

**Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/
øvrige publikasjoner fra prosjektet?**

Nei

Tilleggsopplysninger

Overordnet intervjuguide vedlagt søknad NSD

Overordnet intervjuguide

Innledende ved å introdusere meg som masterstudent ved PHS. Forklare formålet med intervjuet og problemstillingen jeg har.

Tema 1:

Utdanningsbakgrunn til informanten:

- Utdanning/Formell kompetanse (sivil/politi)
- Tidligere erfaring/jobb
- Fartstid i PIT
- Rolle/stilling i dag

Tema 2:

- Innhold i dagens stilling
- Hvordan utvikles systemer/registre i dag
- Hvordan foregår kommunikasjonen i forhold til de som bruker systemene
- Har det vært noen store forandringer
- Hvordan får organisasjonen vite om endringer/forbedringer

Tema 3:

- Hva er styrende for hvilke endringer/forbedringer som blir gjort
- Hva er formålet med systemene/registrene
- Tidsperspektiv på systemene: Når ble de implementert. Hvordan har utviklingen vært til nå. Hva gjør at et system blir som det er i politiet i dag.

Informasjonsskriv til informantene

Vil du delta i forskningsprosjektet

«På hvilke måter svarer informasjonsteknologien i politiet på analytikers behov for kunnskaping/kunnskapsarbeid?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *se på hvordan teknologien i politiet bidrar til kunnskapsarbeid*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Dette er til en Masterstudie, hvor jeg ønsker å se nærmere på hvordan teknologien bidrar til kunnskap i politiet for analytikeren. Hvordan er de systemene vi har i dag blitt slik de er. Hva fører til utvikling og endringer og oppfyller de det formålet de ble bygget for.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Politihøgskolen i Oslo er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål fordi du jobber med teknologi i politiet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Jeg ønsker også å intervjuere personer som jobber med teknologi i politiet om hvordan dere opplever å utvikle systemene vi har i dag, og kommunikasjonen rundt hvordan utvikling og endringer i systemene skjer.

Intervjuer vil bli tatt opp slik at vi kan ha en sikker metode for å få med alt innhold. Alle notater og lydopptak vil bli slettet etter at det er transkribert/nedskrevet og lagret sikkert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun studenten og veileder som vil ha tilgang til opplysningene.

- Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data», lagre datamaterialet på kryptert minnepinne, harddisk.
- Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen være avsluttet 15. august 2025. Datamaterialet er anonymisert og det vil ikke være mulig å gjenkjenne deg. Lagring av datamaterialet utover prosjektperioden må søkes fra NSD – Norsk senter for forskningsdata AS og må begrunnes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Politihøgskolen i Oslo har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Johanne Yttri Dahl ved Politihøgskolen i Oslo.

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.
- Personvernombudet på politihøgskolen kan kontaktes på epost:
- personvernombud@phs.no, eller ved å sende brev til:
Personvernombudet
Politihøgskolen
Boks 5027 Majorstuen
0301 OSLO

Med vennlig hilsen

Johanne Yttri Dahl
(Forsker/veileder)

Elin Hasselknippe
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «På hvilke måter svarer informasjonsteknologien i politiet på analytikers behov for kunnskaping/kunnskapsarbeid?», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Detaljert intervjuguide brukt i intervjuene

Intervjuguide - Detaljert

Innledende ved å introdusere meg som masterstudent ved PHS. Forklare formålet med intervjuet og problemstillingen jeg har. Informere om hvorfor og spørre om lov til å ta opp intervjuene på lyd. Forklare at det blir lagret kryptert og etter gjeldende regelverk. Vise til godkjenning fra NSD. Datamaterialet vil bli anonymisert, arbeidssted vil vises.

Utdanning/Formell kompetanse/Erfaring

Tema 1:

Utdanningsbakgrunn til informanten:

Hva slags formell kompetanse har du?

Fortell kort hvor/hva du jobbet som/med før du begynte i politiet? (begrenses hvis langt)

Hvor lenge har du jobbet med teknologi i politiet?

Hvor mange jobber med det samme idag?

Innhold i dagens stilling

Tema 2:

Kan du fortelle litt rundt hva du jobber du med i dag?

Hvordan utvikles systemer/registre i dag?

Hvordan foregår kommunikasjonen i forhold til de som bruker systemene?

Har det vært noen store forandringer?

Hvordan får utviklere vite om endringer/forbedringer?

Hvilke måter er mulig å melde inn endringer/forbedringer i systemene fra brukerne? Hvordan fungerer denne dialogen?

Tema 3:

Hva er styrende for hvilke endringer/forbedringer som blir gjort?

Hva er formålet med systemene/registrene?

Tidsperspektiv på systemene:

Når ble de implementert?

Hvordan har utviklingen vært til nå?

Hva gjør at et system blir som det er i politiet i dag?

Hva tenker du om utviklingen av systemet?

Avsluttende spørsmål:

Kan du komme på andre faktorer som du mener har vil være til hjelp i denne prosessen?

Kan du komme på andre faktorer som du mener har forbedringspotensialet i denne prosessen?

Er det noe annet du ønsker å legge til som kan hjelpe meg å belyse problemstillingen?

Avsluttende kommentar:

Takk for hjelpen, tiden og informasjonen.

Kan jeg ta kontakt senere om jeg kommer på noe jeg lurer på?

Godkjenning fra Sikt, tidligere NSD

26.12.2023, 06:57

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer286875

Vurderingstype

Automatisk

Dato

16.12.2022

Tittel

Mastergrad i Politivitenskap - teknologi skaper kunnskap.

Behandlingsansvarlig institusjon

Politihøgskolen

Prosjektansvarlig

Johanne Yttri Dahl

Student

Elin Hasselknippe

Prosjektperiode

01.12.2022 - 15.08.2025

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 15.08.2025.

Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempe og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
  - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
  - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
  - Fagforeningsmedlemskap
  - Genetiske data
  - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
  - Helseopplysninger
  - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedommer og lovovertridelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.

Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet
- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter
- Vurdering av behandling av personopplysninger

Vi anbefaler å bruke vår mal til informasjonsskriv

Informasjonssikkerhet

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.

<https://meldeskjema.sikt.no/63700233-46a5-485e-85e8-6dc01fb7025e/vurdering>